

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.**
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

I. Mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden.

Védnök: Ö cs. és kir. fensége József főherceg ur.

A kiállítás ideje: 1899. évi szeptember 3—10-ig.

Bejelentés határideje: I. főcsoport: Élő állatok és állati termények; II. főcsoport: Mezőgazdasági termények; III. főcsoport: 1. alcsoport: Szőlészet és borászat **június 1.**

III. főcsoport: 2. alcsoport: Kertészet és gyümölcs **augusztus 1.**
IV. főcsoport: gépek és eszközök **május 1.**

Bejelentési iverk kaphatók: Kiállítási iroda, Budapest, Köztelek; az összes gazdasági egyesületeknél; az állattenyésztési felügyelőknél; a csoport-biztosoknál.

Térdíjak a bejelentéssel egyidejűleg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába küldendők be.

Gróf Festetics Györgynek Keszthelyen állítandó szobrára április 14-től 20-ig adakoztak:

	forint
Dr. Dezsényi Árpád gyűjtőívén:	
Dr. Dezsényi Árpád ...	10—
1888. amazoni asztaltársaság ...	15—
Horváth Károly ...	5—
Mesterich Elek ...	3—
Borsódy Ernő (?) ...	2—
Kommer Mihály ...	3—
Szeles János ...	3—
Vidosfalvy Ernő ...	3—
Bendekovics István ...	4—

	forint
Borsodvármegye újabb gyűjtése ...	1-95
Vincze Albert ivén ...	2-65
Utolsó kimutatásunk ...	52-60
Összesen ...	2790-05
	2842-65

A gümőkór irtása Boszniában és Hercegovinában.

Az okkupált tartományok kormánya, mely erélyes és céltudatos munkájával a két országot teljesen elhanyagolt állapotából rövid két évtized alatt a kulturális fejlődés magas fokára emelte, kezdtől fogva nagy gondot fordított az állattenyésztés emelésére, mint a mely éppen az ottani sajátos gazdasági viszonyok között a lakosság elsődleges megélhetési keresetforrását képezi. Egyik fontos feladatát képezte a közigazgatásnak a helyi állatfajták javítása kívülről behozott állatokkal és a szarvasmarhaállományt illetően egyfelől a kistestű marhát a szebb magyar-erdélyi marhával való keresztezés útján iparkodott javítani, másfelől az állami gazdaságokban nyugati fajta törzseket létesített abból a célból, hogy erre alkalmas vidékeken ezeknek a fajtáknak tenyésztése meghonosíttassék. A nyugati fajta szarvasmarhák importjával azonban együttjárt bizonyos kulturbetegségek behurcoltatásának veszedelme is és bár a ragadós tüdőlob ellen könnyű is volt a védekezés, az ennél jóval veszedelmesebb gümőkór behurcoltatása nem volt megakadályozható. A kormány azonban, mely tevékenységének első éveiben rövid idő alatt teljesen kiirtotta a keleti marhavész, idejekorán felismerte a gümőkór részéről fenyegető veszélyt és gondos éberségére mutat az a tény, hogy már most olyan rendelkezést léptetett életbe, melyvel előreláthatólag rövid idő alatt ki fogja irtani a két ország területéről a gümőkört is. A kormány ezzel a tényével, amint tanúságot tesz arról, hogy a gondjaira bízott két ország anyagi jólétének emelésére a tudomány által nyújtott minden eszközt megfelelő módon felhasznál, egyúttal előreláthatólag rövid idő alatt elrendő

szép eredményeivel meggyőző módon fogja bebizonyítani a gümőkór elleni modern védekezés hatékonyságát és ezzel lényegesen hozzá fog járulni ahhoz, hogy ott is, ahol ebben az irányban még tartózkodó vagy ingadozó álláspontot foglalnak el, a baj elfojtására megtegyék valahára a szükséges intézkedéseket.

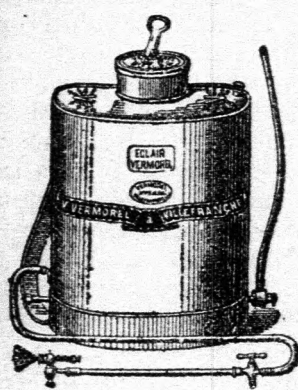
A gümőkór irtásáról szóló kormányrendelet (kelt 1899 február hó 14-én, 17,590. sz. a.) igen erélyesen lát a kitűzött feladathoz, amennyiben mindenekelőtt kimondja, hogy: *minden gümőkóros állat*, amelyen tehát a betegségre határozottan utaló tünetek észlelhetők, vagy amely a tuberkulinra jellemző módon reagált *azonnal leölendő*, egyúttal pedig az ilyen állattulajdonosának, az értékesíthető hús és egyéb testrészein kívül, az állat értéke felének megfelelő *kártalanítást biztosít*.

Ilyen szigorú intézkedést eddig sehol sem léptettek életbe, sőt ahol a gümőkóros állatok leölésére hosszabb határidőt is engedélyeztek (Belgiumban pl. egy évet), ott sem lehetett a rendelkezést a gyakorlatban végrehajtani. Bosznia és Hercegovina azonban a gümőkór szempontjából sokkalta kedvezőbb viszonyok között van, mint a nyugot-európai államok. Hivatalos adatok szerint a betegség az okkupációt követő első időben ott teljesen ismeretlen volt és csak azóta szaporodnak a vágóhidakon konstatált köresek, amióta tenyészállatokat importáltak, melyek a betegséget magokkal hozták.

Tekintettel az azóta lefolyt rövid időre, igen valószínű, hogy a betegség csak az import útján létesített nyugati fajta tenyészetekben fordul elő jelentékenyebb arányban, míg a honi szarvasmarhaállományban bizonyára ma még nagyon ritka. Ehhez képest az összes gümőkóros állatok kivonása a tenyésztésből, legfeljebb a már létező nyugati fajta tenyészetekben fogja majd a létszám erősebb apadását eredményezni, mely azonban rövid idő alatt ki lesz pótolható, másfelől a jelzett körülmények folytán a beteg állatokért adandó állami kártalanítás nem fog túlnagy pénzáldozatot igényelni.

Csak az ilyen tényállás bátoríthatja a kormányt a nagyon erélyes intézkedésre, mely

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V. ker., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. sz.

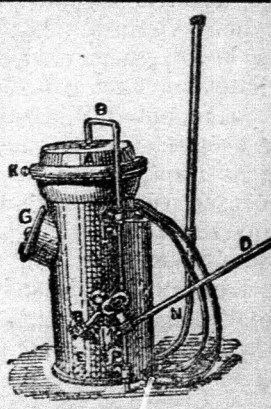
A legfontosabb védekező eszközök a szőlőpusztítás megakadályozására a

V. Vermorel Villefranche-i világhírű cég gyártmányai, melyek kizárólagos képviselői vagyunk Magyarországra.

Aussigi I. rézgálicz

jegeczekben, vegytiszta a peronospora elleni védekezésre, általunk szállítva és igazolványunkkal ellátott küldeményeket a M. Á. V. körülbelül 40% díjkedvezményvel szállítják.

azonban, ha a gyakorlatban végre lesz hajtva, kétségkívül a betegség teljes kiirtását fogja eredményezni és pedig annál inkább, mert a kormányrendelet egyébként is igen czélszerű intézkedéseket tartalmaz s nevezetesen arra törekszik, hogy a betegség ezentúl az országba be ne hurcoltassék.

Kimondja ugyanis, hogy a két tartomány területére, eltekintve az azonnali levágás végett behozott állatoktól, csak olyan szarvasmarha bocsátható be, melyre vonatkozólag a határon megejtett tuberkulinpróba a gümőkórtól mentességet beigazolta, illetőleg a melyről a szállító hatósági állatorvos bizonyítványával igazolja, hogy a megelőző tizenégy napon belül a tuberkulinra nem reagált.

Ez a magában véve igen helyes rendelkezés a magyar tenyésztőket is közelebről érdekli, a mennyiben az utóbbi években Magyarországból is vittek tenyészállatokat az okkupált tartományokba. És ez a bevétel az okkupált tartományok állattenyésztésének fejlődésével állandó növekedésben van. Jövőben tehát az odaváló kivétel a gümőkórtól mentesség beigazolásához, mint feltételhez van kötve, mely körülménnyel az érdekelt tenyésztőknek már előre számolniuk kell (e feltétel természetesen a magyar-erdélyi fajta tenyészállatokra is érvényes minden megszorítás nélkül) és így indirekte hozzájárul majd ahhoz, hogy a magyar tenyésztők is nagyobb gondot fordítsanak tenyészeteikben a gümőkór kiküszöbölésére.

Annak illusztrálására, hogy a szóban forgó rendelet mily czéltudatosan törekszik a kitűzött feladat megoldására, még a következő fontosabb intézkedéseit említjük.

A külföldről behozott vágómarhák, melyekre nézve a tuberkulinpróba nem kötelező, a körmükön a behozatal napját feltüntető bélyegzővel jelölendők meg.

Minden udvar, melyben a gümőkór, vagy ennek gyanuja megállapított, zár alá kerül és összes állatállománya beojtatik tuberkulinnal, a próba eredményéhez képest pedig az összes beteg, illetőleg reagáló állatok levágnak.

Ha a betegség valamely bikán vagy tehénen állapított meg, akkor a hatóság kötelelt az illető állatok utolsó ivadékait kinyomozni és rajtok a tuberkulin-próbát végrehajtani, ennek eredményéhez képest pedig a reagálókat a vágóhidra küldeni.

Gümőkóros állatok husának közfogyasztásra való bocsátása tekintetében csak állatorvos mondhat véleményt.

Beteg tehének teje sem embe i élvezetere, sem állatok etetésére nem használható fel; gyanus állatok tejét csak felforraltva szabad felhasználni stb.

A felsorolt intézkedések összhangzásban állnak az első helyen említett alapvető intézkedéssel.

Ez utóbbi hasonló ahhoz, melyet másutt a keleti marhavész és a ragadós tüdőlob ellen teljes sikerrel fogantatosítottak és amely erre alkalmas viszonyok között, ott, hol a betegség még kevésbé van elterjedve, a gümőkór ellen is hatékonyan fog bizonyulni. Tekintve pedig az okkupált tartományok mintaszerű állategészség-rendszertét, nem foroghat fenn kétség az iránt, hogy a rendeletet minden részében erélyesen végre fogják hajtani és a két tartomány rövid időn megszabadul és jövőben is állandóan mentes fog maradni a gümőkórtól, ezzel egyttal példát adva arra is, hogy hasonló betegségek keletkezésükkor erélyes intézkedésekkel aránylag könnyen fojthatók el, míg az elhanyagolás mérhetlen károkat okozhat.

y.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A csalamádé termeléséről.

A csalamádé ma már egyik legfontosabb, legszükségesebb, sőt azt mondhatjuk, legelterjedtebb takarmánynövényünk képezi. A változott viszonyoknak megfelelően mezőgazdasági termelésünk mellett nemcsak igás ökreink, de igen gyakran tehenészetünk nyári takarmányszükségletét is csaknem kizárólag mesterséges takarmányfélékkel kell kielégítenünk.

Ezen szükségletek kielégítésénél az őszi vetésű korai zöldtakarmányféléknek is nagy szerepük van, amennyiben ezen növényekben szolgáltatathatjuk állatainknak az első zöldtakarmányt; azonban sajnálattal kell tapasztalunk, hogy ezen növényeknek termelése jelenleg sincs a kívánatos mértékben elterjedve, úgy hogy a nyári zöldtakarmányt a legtöbb helyen csaknem kizárólag — a csalamádé adja.

A csalamádétermelés elterjedésének előmozdításához hathatósan hozzájárult annak könnyen eltartható volta. Különösen mióta a zombolyázás oly nagy tért hódított, az igás állatoknak és tehenészeteknek téli takarmányozására is nagyobb és nagyobb mértékben termelik. Azt hiszem, nem végezek felesleges munkát, hogy most — mikor vetési ideje ugyanis kuszabón van — termeléséről röviden megemlékezzem.

A csalamádé — mint nagy tömegű növény — jó erőben álló talajt kíván; hogy ennek dacára megterem a gyengébb termőerőben levő talajokon is, ez főként a gyökerek alkotásában és azok nagy tápfeltartó képességében keresendő. Mután a csalamádé termelésével minél nagyobb tömegű takarmány előállítására törekszünk, igen helytelen volna gyenge termőerőben levő talajba vetnünk, mert ilyen helyen, ha megterem is, de nem fog megfelelő termést szolgáltatni. Eppen azért — ha csak tehetjük — a csalamádét mindig frissen trágyázott földre vessük. Tapasztalati tények alapján mondhatjuk, hogy kevés növényünk hálálja meg annyira a friss trágyát, mint a csalamádé, nemcsak a tetemes termés-többletben, hanem a minőség javulásában is.

A talaj előkészítésénél — ha csak viszonyaink megengedik — soh'se mulasztjuk el az őszi mély szántást, különösen a téli nedvesség konzerválása céljából. Hiszen alig van növényünk, mely annyi vizet párologtatna el a talajból, mint a nagy levélfelülettel bíró csalamádé, a párolgás fokozásához — különösen a késői vetéseknél — a tenyészidő alatt tartó száraz, meleg nyári időjárás hathatósan hozzájárul, miért is az őszi szántást a csalamádé egyik legfontosabb művelési kellei közé kell sorolnunk.

A talajelőkészítési munkálatok közül az őszi szántást szándékosan említettem a trágyázás tárgyalása előtt azon okból, mivel hazai viszonyaink — vagy mondhatnám: hazai szokásunk — mellett a csalamádénál az őszi szántás megelőzi a trágyázást. Ugyanis kevés gazdaság van azon helyzetben, hogy őszzel — mikor a vetés befejezése után a gazda főigrekvés a tavasziak talajelőkészítési munkálatai képezik — trágyahordáshoz fogjon, úgy, hogy a trágya kihordása és eltergetése a legtöbb esetben a tél folyamán, vagy pedig közvetlen a vetés előtt tavasszal történik s a leszántást a tavaszi középmező vetőszántással eszközöljük.

Az őszzel megszántott talaj tavaszi újraszántásának hátrányait ismerjük, hallottuk is azt hangsúlyozni, azonban ha az előbb említett téli és tavaszi trágyahordást szemelölt tartjuk, önként kiviláglik a tavaszi újraszántás elkerülhetetlen volta a trágya alátakarása szempontjából. De ha mindezeket eltekintünk is,

igen ritkán fogunk olyan talajra akadni, mely őszzel megszántva, az április-májusi vetési időre — a kigyomosodás miatt — az újraszántást meg ne kíváná, úgy, hogy az egyszerű porhanyítással, vagy éppen fogasolással a talajt kellő megmunkálásban részesíteni, azt a gyomoktól alaposan megtisztítani, csak igen különös és kedvező esetben leszünk képesek.

A talaj előkészítése után — mely mint látjuk: az igen szükséges őszi szántásból, tavaszi szántásból és a vetés előtti fogasolásból áll — igen fontos tényező: a vetés idejének módjának, a vetőmag minőségének és mennyiségének megállapítása; ezek igen nagy befolyással vannak a nyeredő takarmány mennyiségére, minőségére, de különösen a takarmányszeres idejére. Ha az említett mozzanatokot figyelembe vesszük, először is azon kérdés merül fel: vajjon tisztán, vagy más növényvel keverten ves-ük-e a csalamádét? Ennek eldöntése szerint fognak további munkálataink is alakulni, illetve végrehajthatni.

A kérdés fontosságára való tekintettel a magyar-óvári növénytermelési kísérleti állomás az ország különböző vidékein — eltérő talaj- és éghajlati viszonyok között — a borsós csalamádékeverékkel több gazdaságban kísérleteket végeztetett e kérdésnek tisztázása és a termelési eredmények kipuhatólása céljából s a gazdától beérkezett termelési tudósítások és szakvélemények alapján arra az eredményre juthatunk, hogy a csalamádénak borsóval keverten való vetése a terméshezam mennyiségére, de különösen annak minőségére igen javítólag hatott. A csalamádénak más — fehérijében gazdagabb — növényekkel keverten való vetésével főképpen nem a termés mennyiségének fokozását czélozzuk; hiszen a csalamádé nagy hozamánál 10—20 q terméstöbblet valami tetemes nyereséget nem jelent, de annál nagyobb gondot kell fordítanunk a csalamádé takarmányértékének megjavítására. Ismeretes dolog, hogy a csalamádé benne foglalt fehérjetartalmu és nitro-érmes tápanyagok helytelen aránya — illetve a fehérjefélék csekélyisége — miatt sem az igás, sem a tejelő, sem a növendékállatoknak megfelelő tápanyagtartalmu takarmányt nem szolgáltat; különösen zöld állapotban etetve, a szervezet által be nem fogadható mennyiséget kellene az állatoknak felvenniök fehérjeszükségletük fedezésére, mi természetesebb tehát: minthogy az állatok ezen takarmányon jó husban fent nem tarthatók.

Hogy milyen növényeket használjunk a fenti célra keverékek, erre nézve a vetés ideje, a talaj és éghajlat minősége a mérvadó. A megejtett országok jellegű kísérletek szerint — korábbi vetési idő mellett — a borsós keverék, kat. holdanként 30—40 kg. borsót számítva a megfelelő mennyiségű tengerhez, az ország különböző vidékein igen kedvező eredményeket mutat fel, úgy hogy ezen keverék használata méltán felkeltheti gazdáink érdeklődését. A különféle borsóféleségek közül fenti célra különösen a homoki borsó és a „Viktória” borsó alkalmas.

Egészen másként kell a keveréket megállapítanunk a későbbi vetésű csalamádénál. Ugyanis a borsó egyike azon növényeknek, melyek a száraz időjárást nem kedvelik; nagyon természetes, hogy késői vetés mellett a szárazságnak nem fog ellentállani, a csalamádé elnyomja és törekvésünk sikertelenné válik. A késői vetéshez a rövid tenyészidejű és a szárazságnak leginkább ellenálló mohar (vagy köles) lesz a legalkalmasabb keverék, mely — ha nem is oly mértékben mint a borsó — hathatósan hozzájárul a csalamádé tápértékének javításához.

A vetés idejének megállapításánál igen különböző eljárások vannak gyakorlatban. A legtöbb helyen a csalamádévetést április második felében elkezdve, 2—3 heti időközökben vetik, ily módon kívánják biztosítani álla-

taik
ges
árny
késő
sőt
raz,
legtö
des
lesz

ként
volt
ugy
mal
ben
Ezer
ápril
tinó,
bors
máde
közé
30—
jus
vagy
ekkor
cella
beosz
azzal
lett z
bizto

pes e
em. s
az eg
előké
vetjül
resztü
vetjül
a talá
kivül
sónak
sen a
hogy
jó erő
időjár
az ar
elnyor
félesé
tenger
aggod

időben
késői
lennü
gekne
rézsin
legme
a növ
gást a
vagyis
nünk
hogy a
és 36

a teng
előbbi
6—8
henger
mohar
verni n
és sika
ján gy
eloszta
rivel e

taik részére a nyár folyamán folyton szükséges zöldtakarmányt. Ezen eljárásnak lényeges árnyoldatát képezi azon körülmény, hogy a későbbi részletek vetési ideje egészen június, sőt július hóba is benyúlik, a mikor is a száraz, esőtlen, meleg időjárás miatt a kelés a legtöbbször hiányos, egyenetlen lesz, a fejlődés pedig csak ritka kedvező időjárás mellett lesz kielégítő.

A szükséges zöldtakarmánynak részletenkénti előállítását — az előbbi eljárás hátrányos voltára való tekintettel — legcélszerűbben úgy érhető el, ha különféle tenyészidőtartammal bíró kukoricaféléket vetünk el részletekben még a tavaszi késői vetési időszak alatt. Ezen eljárás olyformán volna megejthető, hogy április közepén elvetjük a korai érésű cinquantinó, vagy a korai székely tengerit 30—40 kg. borsóval; ez szolgáltatja az első zöld csalamádét. Április végén, május elején vetünk közepes érésű pignolettót, kanadait szintén 30—40 kg. borsóval; rá két-három hétre május közepe táján vetünk későbbi érésű magyart vagy szalontait s egy másik parcellába ugyanekkor amerikai lófogu tengerit, mindkét parcellát 6—8 liter mohamagkeverékkel. Ilyen beosztás mellett az igen késői vetést és az azzal járó nagy rizikót elkerülhetjük, a mellett zöldtakarmányunk a nyár minden szakára biztosítva van.

A vetés keresztülvitele a korai és közepes érésű féléseknél legcélszerűbben 15—24 cm. sortávolságra történhetik olyformán, hogy az egy holdra szükséges tengerivetőmagot az előkészített földbe ezen sortávokra géppel elvetjük, kikelés után a tengerivetés soraira keresztirányban 20 cm. sortávolsággal géppel rávetjük a borsót, utána töviselünk, kikelés után a talaj porhanyítása czéljából fogasolunk. Ezenkívül semmi ápolásban nem részesítjük. A borsónak a tengeri kikelése utáni vetése különösen a korai tengeriféléknél azzal indokolható, hogy a borsó — a mennyiben tenyésztése a jó erőben levő, nyirkos talajt és a csapadékos időjárást megtalálta — oly buján fejlődik, hogy az anélkül is gyengébb növésű korai tengerit elnyomhatná; azonban ez inkább csak a korai féléseknél tartandó be, míg a közepes érésű tengerifélékkel a borsót egyidejűleg minden aggodalom nélkül elvethetjük.

Egészen másként járunk el a későbbi időben — május közepétől végéig — vetendő késői érésű féléseknél. Itt tekintettel kell lennünk azon körülményre, hogy ezen félésegeknek tenyészete — részint késői vetésüknél, részint hosszabb tenyészidejüknél fogva — a legmelegebb nyári időszakra esik, a mikor is a növények által okozott nagymérvű elpárolgást a talaj hajszóvességének megbontása, vagyis annak megporhanyítása által mérsékelnünk kell. E czélból a vetést úgy eszközöljük, hogy a megszántott és megfogasolt földbe 12 és 36 cm.-es váltakozó páros sorokban vetjük

12 36 12 36 12

a tengerit, utána ugyanazon sortávollal az előbbi gépnnyomon a kat. holdanként számított 6—8 liter mohamagot, aztán töviselünk, hengerezünk, a kikelés után fogasolunk. A mohamagot vetés előtt a tengerivel összekevernünk nem tanácsos, mivel a mohamag apró és sikamlós voltánál fogva a vetőszekrény alján gyűl össze s a gép nem fogja egyeletesen elosztani; azonkívül a mohamagnak a tengerivel egyenlő mélyen való alátakarása — kü-

lönösen kötöttebb talajokon — a mohar egyenlőtlen kelését vonná maga után. Ilyen vetés mellett a nyár folyamán, mikor azt a talaj állapota megkívánja, a vetést egyszer, legfeljebb kétszer lókapával megjárjuk. Lehetne kapa alá 36 cm. sortávokra egyes sorokban is vetni, de a tapasztalat azt mutatta, hogy az ilyen vetés után nyert csalamádé — különösen jó esős nyári időjárás mellett — igen vastag száru volt, a nyert mennyiség mégis mögötte állott a páros sorokba vetett után nyert mennyiségnek.

Ily módon vetett és megkapált késői csalamádétáblát volt alkalmam esőtlen, száraz júliusi időben egy 15 cm.-re vetett kapálatlan csalamádétáblával összehasonlítani s mondhatom: óriási volt a különbség a két tábla között. A kapálatlan csalamádé ekkor már teljesen le volt sülvé, levelei össze voltak zsugorodva, zöldszínét csaknem teljesen elvesztette, magassága alig volt 50—60 cm.; ellenben a csalamádé — ugyanazon viszonyok közt — a legszebb üde zöld színt mutatta, legfeljebb a levelek hegyei voltak kissé megpörköltve a szikkasztó hősegtől, a növényzet elérte az előbbivel szemben a 100—120 cm. magasságot s a levélzet bujasága folytán annyira benőtte a 36 cm.-es sortávolságot, mintha a vetés rendes sűrűbb sorokban történt volna. Az így elért eredmény természetesen nemcsak a kapálás hatásának tudható be; nagy befolyással van erre azon körülmény is, hogy ilyen vetés mellett jóval kevesebb növény van ugyanazon területen s így kevesebb vizet is párologtat el. Csakis ezen két nagy befolyással bíró tényező figyelembevételével magyarázhatjuk meg a két mivélési mód között talált nagy fejlődési különbséget és a végeredmények között elért termésnövekedést.

A csalamádé letakarítása, kezelése és eltartásáról ezen czikk keretében meg nem emlékezhetem, nem is volna ezen kérdéstárgyálása még most időszerű. A mondottakban sem kívántam valami új, eddig nem ismert eljárásokat ismertetni, de azt hiszem: nem végeztem egészen meddő munkát, midőn ezen fontos és időszerű kérdést feleleveníttem.

Balogh Sándor.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: **Monostori Károly.**

Nyári malaczoztatás.

A „Köztelek“ hasábjain megjelent ily című czikk leírta, hogy a malaczevelés körüli eljárásról e helyen én is néhány szót ejtsek.

Nálunk is kétszeri fiaztatás üzetik és pedig az 1-ső január, a 2-ik szeptember hó elején.

Miután a kétszeri fiaztatás az anyakoczákat igen megviseli, első feladat azokat jól táplálni.

Nálunk a koczák a vemhességi idő alatt szemes eleséget, szoptatási idő alatt pedig darás, moslékos eleséget kapnak.

Vemhességi idő alatt szemes eledelt azért adagolunk, hogy a koczák a jól szétszórt eleségen könnyen megférjenek, ne marakodjanak s emiatt el ne vetéljenek.

Fias korában pedig azért adunk darás moslékos eleséget, hogy higabb tejet válaszson el a kocza s ekként a malaczkok a buja fejlődéstől, de a gyakran előforduló vérbőségi betegségtől is (melyben 50—60% is elszokott pusztulni) megóvassanak.

Nálunk mind a két időszakban falas pajtákban, rendszeren beosztott kutyaczkákban ellenek a koczák, anélkül, hogy valamit szenvednének azok, vagy magzatjaik.

A rendszeren beosztott ellető mindenkor alkalmas, mert a szellőztetés ablakok és kémények nyitásával sikeresen végezhető.

A fődolog ilyenkor a kutyaczkák dezinficiálása, mész, kreolin és klórmész vegyítékből álló meszeléssel, mely minden 14 napban ismétlődő és az alomszalma tisztán való tartása.

A malacz mennyisége a kocza korától és erejétől függ; erősebb 5, gyengébb 4 malaczkot nevelhet.

A malaczkok nálunk 10 hétig szopnak, de a 4-ik hétben eleségre szoktattnak. Ez árpával kezdődik, de az eljárás nálunk különbözik a t. czikkirő ur által említett eljárástól. Nálunk minden egyes anya malaczkai külön etettetnek. E czélra kis vályuk vannak készítve, melyekben az árpát nyújtjuk a kutyaczkában és pedig eleinte csak igen keveset, úgy, hogy a malaczkok reá szokjanak, de ne izékeljenek semmit, későbbben, amint a malaczkok erősödnek, többet kapnak. Ezen idő alatt, elválasztásig a legnagyobb felügyelet szükséges, azt illetőleg, hogy az eleség a malaczkok gyomrába jusson. 6—7-hetes korukban a malaczkok vizivásra is szoktattnak.

Egy könnyen emelhető kis deszkavályuból kínálják őket, minden egyes kutyaczkáját külön nyitván és sorrend szerint minden kutyaczkából való malaczkot külön itatván. Így visszatérnek a helyükre, anélkül, hogy keveredés fordulna elő s a gyengébb malaczkok elriasztása és a csecstől való elveretése ekként ki van zárva és a reájok szabott eleség biztosan a gyomrukba jut, azonkívül az anyákkal sincs annyi vesződség, mint a t. czikkirő ur soraiban említett eljárások mellett.

Szoptatási idő alatt a koczák kijáratnak, hogy a malaczkok könnyebben rá szokjanak az eleségre és hogy az anyák malaczkait jobban sziveljék a szoptatási idő alatt.

Elválasztás után a malaczkok egészen más elbánási módban részesülnek és pedig az egész esürhét kétfelé osztjuk, az erősebbje külön, az apraja, gyengébbje szintén külön; aztán az eleség is más, mely korpa, árpadara, kölesdara, olajpogácsa és néha kevés tengeridara keverékből áll.

Ezen anyagokból eleinte szinte csak keveset $\frac{1}{4}$ kg. drbonkint, majd $\frac{1}{2}$ kg., idővel $\frac{3}{4}$, később kg. naponta drbonkint, féléves korukban és később 1—2 $\frac{1}{2}$ söt 3 kg. eleséget is részesülnek. A sózás nálunk rendszeren Glauber sóból áll és pedig hetenkint 3-szor.

A szemeseléséget azért nem tartom célszerűnek, miután a sertés szervezeténél fogva kivált az árpát, de más szemesgabonát is csak részben emészti meg, nagyjából emésztetlenül a bélsárral trágyába kerül.

Az említett eljárások szerint malaczkaink 9—10 hónapos korukban 75—80 kg. súlyt érnek el, ami a fáradozásnak elég szép sikere.

Osztróvác György.

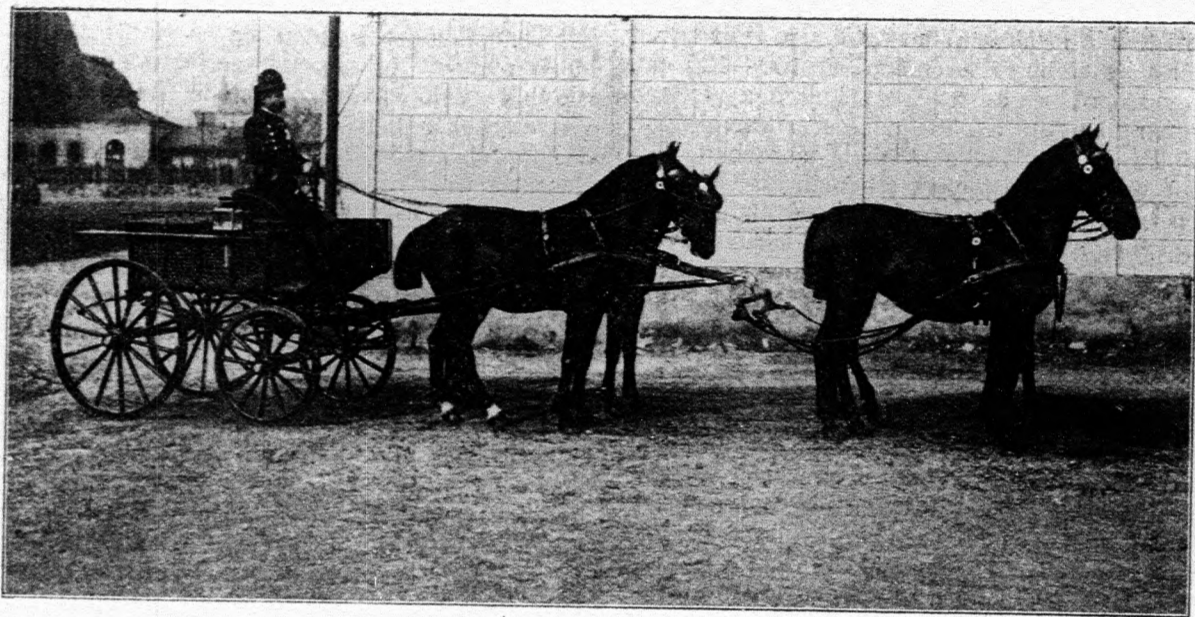
XII. luxuslővásár díjazott lovai.

A folyó évi márczius hó 12—14. napjain a Tattersallban megtartott tavaszi luxuslővásárról annak idején már bőven megemlékeztünk. Örömmel jelezhetjük, hogy ezen luxuslővásár ismét új haladást mutatott abban az irányban, a melyben a luxuslővásároknak fejlődniök kell. Különösen konstatalható, hogy a tenyésztők mindinkább igyekeznek legkiválóbb anyagukat mintegy kiállítási tárgyakat bemutatni és nagyobb, sőt sokan igen nagy gondot fordítanak már arra, hogy csakis teljesen betanított használati anyagot hozzanak a vásárra, ezzel különösen az igényesebb külföldi vevők szükségletét elégítvén ki. Hogy a kiváló anyag, a fogat párjának jó megválasztása és összeállítás mellett a tökéletes betanítás

mekkora értéket képvisel, legjobban mutatja, hogy az első díjjal is kitüntetett Mikovics-féle kettős fogatért a vásár első napján 4000 frnyi óriási vételárat fizettek meg.

A XII. luxuslővásár előzőihez hasonlólag díjazással volt egybekötve. A bírálóbizottság ítélete alapján a négyes-fogatok díját *Jankovics Bésán* Elemér négyesének, a kettős fogatok díját *Mikovics Ágoston* szabadkai lókereskedő fekete kettős fogatának és a hátsólovak díját *Fáy Béla* *Julia* II. nevű kanczájának ítélte oda.

A díjazott lovak képeit a vásáron felvett fényképek után mellékletben közöljük.

53. ábra. Jankovics Bésán Elemér lipizzai négyes fogata.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

Elsárgult buzatábla.

H. E. a „Köztelek” szerkesztőségéhez az alábbi kérdést intézte:

„Néhány buzatövet küldök, mely ősszel gyönyörű szép volt és most az egész tábla sárga. Kérem mi az oka ennek? Kutattam az okot, de semmit sem találtam. Megjegyzem, hogy ugyanebből a buzafajtából (Bastard-buza) van egy másik táblám is, melynek semmi baja.”

A beküldött buzatövek közül egyetlenegy sines teljesen elsárgulva, mindegyik tőnek egy-két levele szép zöld, egy-két levele elsárgult vagy egészen, vagy hegyén. Néhány levél el is van tarkulva, amennyiben rajta szabálytalan lilás foltok észlelhetők.

A növények mindjárt az első pillanatra azt a benyomást teszik, hogy a fagy okozta a levelek színehagyását. S tudva, hogy a múlt hó vége felé, szép tavaszi meleg időket követően, hirtelen minő erős hőmérsékleti súlyedés állott be az egész országban, azt hiszem, a növények elsárgulása bátran fagykárnak tekinthető.

Emellett szól az a körülmény is, hogy a beküldött tövek legifjabb levelei rendszeren zöldek, a rákövetkezők hegyükön vannak elsárgulva (vagy lilán foltosak) s az idősebbek sárgák. Ami ugy magyarázható, hogy a hideg idők elmúltával kihajtott levelek megfelelő hőmérsékletben normálisan fejlődhetek s hogy a hidegek ama leveleket károsították legjobban, amelyek már a hőmérsékleti súlyedés beálltakor jól kifejtettek.

Azt, hogy a lefolyt fagyok az őszi buzát is károsították, abból lehet éppen megmagyarázni, hogy a fagyokat megelőző gyönyörű, abnormisan meleg napokban a buza buja fejlődésnek indult. Mert mennél bujábban fejlődött valamely növényrész s így vízzel mennél teltebbek szövetei: annál nagyobb érzékenységet mutat a fagyokkal szemben.

Az a körülmény, hogy ugyanaz a fajta buza az egyik táblán elsárgult, a másikon nem: abban leli magyarázatát, hogy a két tábla talaj- vagy fekvésbeli, esetleg egyéb viszonyai (pl. a trágyázás) nem megegyezők. Amelyik táblán a fenti viszonyok alapján bujábban tenyészhetett a buza, bizonynyal azon észleltetett a kár is.

Megjegyzem, hogy a kár, ha csakugyan fagykár (amihez vajmi csekély kétség fér, most nagyobbak látszik, mint aminő tulajdonképpen. A beküldött buzatövek közül egyetlenegy sines elhalva, valamennyinek csupán egyes levelei haltak el részben vagy egészben. Tehát, ha

ami a buza-angolnácska által megtámadt buzán néha jelentkezni szokott.

Fentartva teljesen a betegség okát illetőleg a cikkem elején kifejtett véleményemet, a most említett jelenségeket is fel kellett említenem, hogy arra a kérdésttevő figyelmét felhívjam a ki ezek jelentőségét, a helyszínen figyelmesen körütekintve és vizsgálódva, nálamnál jobban mérlegelheti. Esetleg jó lesz a buzából s a buzatábla földjéből vizsgálat végett közvetlenül a m. kir. rovarügyi állomásnak is beküldeni.

Még megjegyzem, hogy az elsárgult leveleken itt-ott csoportosan apró feketés pontokat is látni, mit egy gomba, a *Septoria gramineum* Desm. okoz, mely gombát, mint szaprofitát, megtalálni majd mindig ott, ahol a buza levelei elsárgadtak s mely gombát e lapok hasábjain utóbbi időkben gyakrabban felemlítettem.

Mezey Gyula.

Gyomirtás sók segítségével.

A gypet elnyomó moha kiirtására legjobb a gypet 5–10%-os vasgáliczoldattal megöntözni. A moha, mely a vasgáliczot szuljának 11%-nyi erejéig képes magába szívni, a vasgálicz nagyobb részét felveszi s azután megfeketedik és elporlik, szóval elhal.

Angliában tett kísérletek szerint a vasgáliczpor is nagyon jó szolgálatot tesz a moha irtásánál. Egy rétről, melynek acre-jére $\frac{1}{2}$ mázsa vasgáliczport szórtak, a moha teljesen eltűnt.*) A kezelt rétről szedett moha hamuja 11.7% vasoxidot tartalmazott, míg az erőteljesen fejlődő füvényzet hamujában csak 2.5% vasoxyd találtatott. A vasgálicz legjobban hatott, ha apróra összetörve mint fejtrágya szóratott a rétre, még pedig négyszög-méterenkint 6–8 gr.-nyi mennyiségben.

Wiener szerint az angol perje (*Lolium perenne*) leveleiben közönségesen 1.25% a vasoxyd, *Schrader rozsnokának* (*Bromus Schraderi*) leveleiben 1.46%, a tengeri leveleiben 1.6%, míg a dohánylevelekben több mint 3 százalék.

Viszont a füvek ellen, ha ezek mint gyomok éktelenítik a kerteket, jónak bizonyult a marhasó, mely különösen az utakat folyton kiverő gyomokra szórható jó eredménnyel.

Egyike a legközönségesebb gyomfüveknek az *egynyári perje* (*Poa annua*), melyet kapával, gereblyével nagyon nehéz az utakról kipusztítani; ha az utakat mérsékelten beszórjuk marhasóval, a gyom eltűnik.

Egy másik nagyon közönséges gyom — mely azonban nem a füvek közé tartozik — a *porcsin czikszár* (*Polygonum aviculare*); a marhasó ezt a gyomot is szépen kiirtja.**)

#

SZŐLŐSZET, KERTÉSZET.

Rovatvezető: Angyal Dezső.

Ojtás a szőlőtökébe.

Valamint a közmondás szerint: „Nem egy ut vezet Rómába”, épp úgy a szőlőajtásnak is! manapság már vagy 30-féle nemét és módját ismerjük, melyek mindegyike arra törekszik, hogy filloxera-ellenállással bíró amerikai alanyokra jeles hazai fajainkat átöjtsük s így a jövőnek megtartani képesek legyünk. A gyakorlati szőlősgazda előtt azonban mindig azon ojtási mód bir legtöbb értékkel, mely legbiztosabb sikert helyez kilátásba s így hasznavehetőségét a tapasztalatban igazolja be. Ezen ojtási módok között egyik a legelterjedtebbeknek a hasítékba való tökeajtás, melyet már 1884-ben bizonyos Comy nevű francia

*) 1 acre = 4 $\frac{1}{2}$ ár, 1 angol mázsa körülbelül $\frac{1}{2}$ kg. (453 gr.)

**) Lásd: „Der schweizerische Gartenbau“ 1899., 7. szám.

huzamosan kedvező idő lesz, remélhető, hogy a buza összeszedi magát.

Habár én legvalószínűbbnek tartom, hogy a szóbanlévő buzát a fagy sárgította meg, ki kell terjeszkednem ama észleleteimre is, amelyek vizsgálatokozban felmerültek.

A kérdésttevő jócskán küldött be buzatöveket.

Kivéve a legfiatalabb leveleket, a levelek nem végződtek hegyben, mit annak tulajdonítok, hogy a buzát vagy a beküldő legeltette, vagy esetleg vad legelte. Az ilyen levelek nagyjában egyenesen végződnek; itt-ott azonban olyan leveleket is láttam, melyek végei határozottan a rovarrágás nyomait mutatták s így valószínű, hogy valamely a talajban tartózkodó rovarálca is bántja a vetést. Míg a most említett rágás olyanféle, mint aminőt a hernyó tesz, két tövön a levelek érkezei voltak elpusztítva olyanformán, mint ahogy a *gabona-futóbogár* (*Zabrus gibbus*) pusztít.

Végül megint csak két tövön az alsó levelek hüvelyének belső felén a buza olynemű barnulást mutatott, mint mikor mutat akkor, ha a buzát pusztító legyek álczái tartózkodtak ott.

Egy ily helyet göresői nagyítás alatt vizsgálva, egy angolnácska-álczára akadtam, valószínűleg a *golyóúszköt* okozó angolnácska (a *Tylenchus scandens* vagy másnéven *Anguillula Tritici* nevű féreg) álczájára.

Egy álczájából a férget meghatározni nem lehet. Lehetséges, hogy más angolnácskafaj volt. Erre legjobban megfelelhet a kérdésttevő, ki, ha volt környékén a buzában tavaly golyóúszóg, bizonynyal tudomással bir is erről.

Megjegyzem, hogy annak a tőnek, melyben az angolnácskát találtam, két levele apró, sűrűn egymás mellett álló ráncokat mutatott,

vinczellér mutatott be, a kiról is az eljárást magát Comy-féle hasítóajtásnak nevezzük.

Maga az ojtás kivitele oly könnyű s általán már annyira ismeretes, hogy tüzetesebb leírásától egész bátran eltekinthetünk; egészen másként áll azonban a dolog az elért eredménnyel, mely rohamos és nagy elterjedését ez idő szerint már tetemesen meglassította.

Gyors — hogy ugymondjam — rohamos elterjedésének egyik oka volt az egyszerű könnyűség mellett a magas megeredési százalék. A kevésbé ügyes kezű munkás is hamarosan eltanulta s rövid idő múlva oly ügyességet ért el, hogy ojtványainak 90—95 százaléka biztosan megeredt. Ehhez szegődött azután még két tetszetős előnye, mely sorra hódította a gazdákat. Az egyik ugyanis az volt, hogy a megeredt ojtás már az első évében erőteljes s nem ritkán öles hosszú vesszőt is hajtott; a másik meg aztán még inkább tetszett, a menyinyben a töke már ojtása első évében termést is hozott. Általános volt tehát azon nézet, hogy ezen ojtási mód a legjobb, a melylyel leg hamarabb lehet czélt érni.

Ekkor aztán olyasmi történt, mely a gazdákat egy kissé gondolkozóvá tette.

A szebbnél szebb ojtványok ugyanis ugy június vége felé elkezdettek szomorkodni, fejeiket lehajtották s rövid napok alatt el is száradtak. Tüzetes megvizsgálás aztán kiderítette azt, hogy a szép tenyészet csak addig tartott, míg a földben volt kötelék a meghasított töké az ojtványnyal kellő erősen összetartotta. Mihelyt azonban ezen kötelék rothadásnak indult és az elégtelen forradás az egyes részeket összetartani képes nem volt, beállt a lankadás s ezzel a nemes rész elszáradása is.

Nem került sok fejtörésbe, hogy miképp segítsünk e bajon; ki volt adva a jelszó, hogy a köteléket kell tartósabbá tenni. Kezdték azért azt már előzőleg gálizolatba áztatni s ezzel tartósságát mintegy elősegíteni.

Nem akarjuk ugyan állítani azt, hogy ezen áztatással a kötelék nem lett volna tartósabb, de annyit mégis be kellett látnunk, hogy beáztatva is hamarabb elrothad mintsem a töke kellő forradást fejleszthetett volna s így ekként is csak rosszul forradt ojtványokat nyertünk, melyeknél a visszaesés csak a rákövetkező egy-két évben mutatkozott leginkább. Például az ideai szép ojtvány már a jövő évi metszések elvesztette üde sötétzöld színét, bágyadt halvány metszlapot mutatott s vagy ki sem hajtott, vagy pedig sinlődvé egy darabig, végre is beadta a kulcsot. Százezezekre megy azon ojtványtökek száma, melyek e jelenség mellett multak aki ez árnyékvilágból.

Voltak azonban esetek, a midőn a forradás szerencsés körülmények között annyira előhaladt, hogy hosszabb életet biztosítani látszott; itt azonban egy újabb jelenség kötötte le a figyelmet.

Nem nehéz megérteni azt, hogy élettartósság csak ott tételezhető fel, a hol a forradás teljesen sikerült. Ezt pedig a hasítóajtásnál sohasem fogjuk elérni, mert nem volt még eset reá, hogy a tökét megfelelő hasíték valamikor teljesen összeforradott volna. A legszebb s legegészségesebbnek látszó töké is kiásatásuk alkalmával szemmel láthatólag meggyőzhetnek bennünket, hogy forradás helyett a hasítékba beleveszi magát az üszök, mely elébb-utóbb a tökét tönkre teszi.

Akarva vagy nem akarva, be kellett látnunk azt, hogy a Comy-féle hasíték ojtással egészséges és tartós tökéket nyerni nem lehet s miután ezen két tényező magát a termékenységet is eminenter befolyásolja, ritkulni kezdtek az eddigi hívek sorai s a tökeajtók száma évről-évre erősen apad.

Mindezen tapasztalatok azonban teret nyitottak a további gondolkodásra s ennek

fonalán az egészséges észjárás azon következtetésre jutott, hogy itt voltaképp nem is annyira a tökeajtás, mint inkább a hasítós mód az

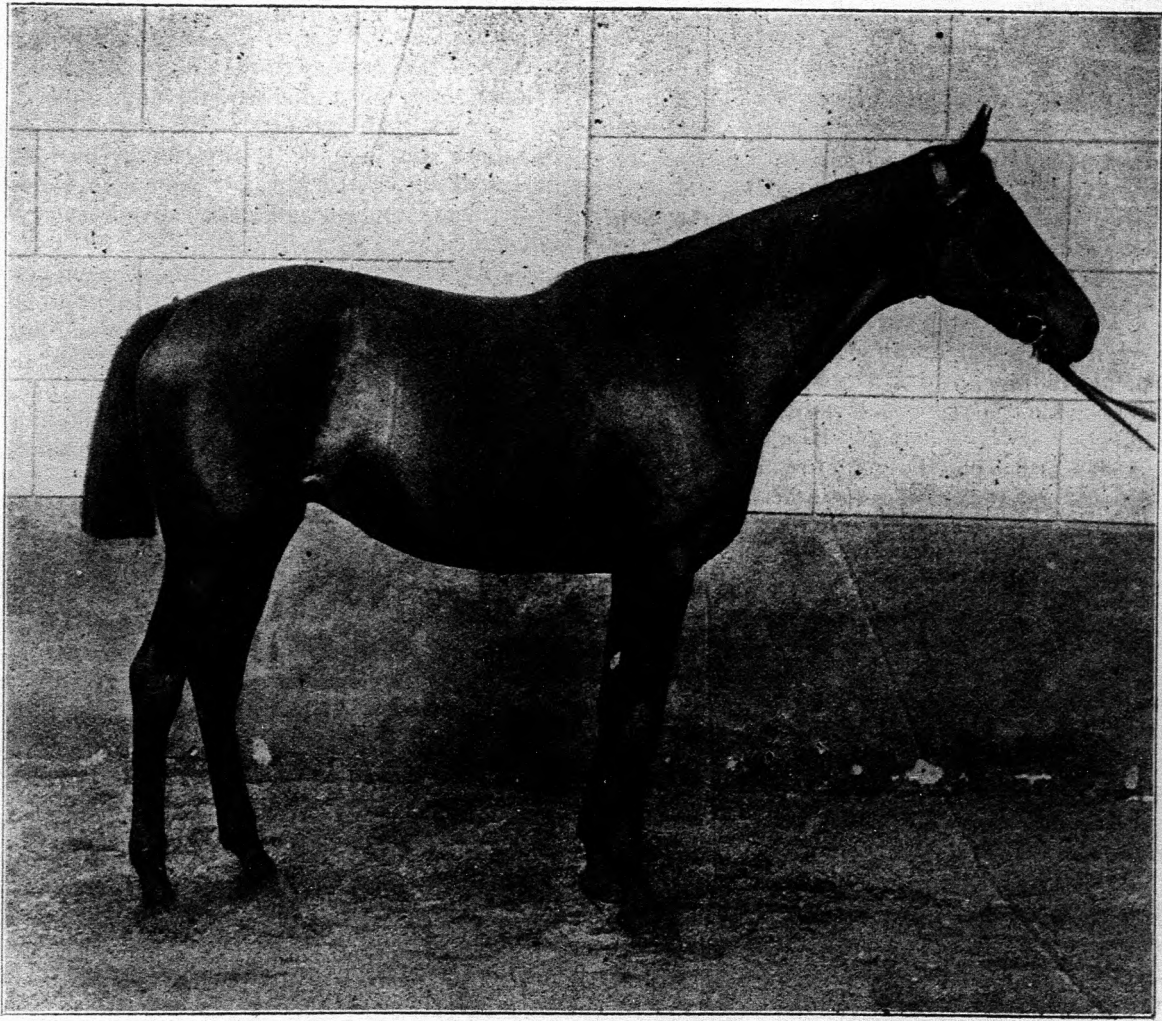
kivánatos marad, hogy a kötelék minél tovább tartson, ámde — különösen az utóbbi nyelven párosításnál — ha a metszlapok szélei pontos

54. ábra. Mikovics Ágoston arabs félvér kettős fogata.

alapok s mi bátran megtarthatjuk a tökébe való ojtást, csak az eljárási módon kell változtatni vagyis a nemesítésnek oly nemét választani, melynél ne legyen szükség a hasítással oly nagyobb méretű sebet ejteni, mely sem be nem forrad, sem egészséges tökét nem képezhet.

san találkozunk, nemcsak gyorsabban képződik a kallusz, de magában a nyelvek is az összetartást előnyösen segítik elő s így a kötelék elrothadása után is sokkal kisebb százalék marad el, mint a végzetes hasíték ojtásnál előfordulni szokott. Ugy szintén itt sincs ugyan kizárva, hogy a metszlapok közé az

55. ábra. Fáy Béla Julia II. nevű telivér háta lova.

Erre nézve pedig úgy az egyszerű, de méginkább az angol nyelven párosítás mutatkozott legalkalmasabbnak. Igaz, hogy itt is üszök befészkel magát, de sokkal kevésbé nyújt alkalmat a hozzáférhetőséghez s így kisebb mérvben is képes ott bajt és kárt tenni.

Aki tehát szőlőterületét tőkeajtás útján kívánja rekonstruálni, annak csak is a nevezett párosítási módot mernők jó lélekkel ajánlani, noha itt is elő fog fordulni a foltozás szükségé, de sokkal nagyobb százalékban nyerhet egészséges és termékeny tőkéket s így azok tartósága és élettartama is hosszabb időre van biztosítva. Volt alkalmunk ilyen nemesítéssel nyert 12—14 éves tőkéket látni, a melyek csak úgy duzzadtak az erőteljességtől s kellő — ezt pedig hangsúlyozni kívánom — metszés mellett évenként határozottan gazdag termést hoztak.

Két körülményt azonban itt is szabadon különösen felemlíteni, melyek ugyan valami újdonságot nem tartalmaznak; de azért elégszer ismételné még sem lehet.

Egyike az, hogy ha gálczoldatba áztatott köteléssel dolgozunk, úgy az illető kezén vágás vagy egyéb sebnak lenni nem szabad, mert a gálcz azon anyagok közé tartozik, a melyek a testbe jutva könnyen vérmérgezést idézhetnek elő. Az óvatosság itt tehát nemcsak hogy nem fölösleges, de helyén való szükség is. A második pedig az, hogy a fel-felfakadó vad gyökshajtásokat, melyek az alany alsó szemeiből fakadnak, ne engedjük csak annyira sem elhatalmasodni, hogy azok a talaj táperejének ingyen fogyasztóivá váljanak, még kevésbé, hogy gazdag fejlődésükkel a nemes résznek ártalmára lehessenek.

Liebbald Béni.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: ifj. Sporzon Pál.

Darálógépek és a lóerő.

Z. R. ur az alábbi kérdést intézte a „Köztelek” szerkesztőségéhez:

„Mayfáth és társai bécsi gépgyárosoktól hozatunk az ősszel egy kukoricadarálót, mely az ő árjegyzékükben, mint Triumph D. T. No. 1. van megnevezve. A darálót egy 2 lóerejű járgánnyal és transzmisszióval hajtjuk, mert a daráló is 2 lóerőre van jelezve.

Dacára ennek 2 erős ló nem bírja sokáig huzni és legföljebb 40 kg. darát ad óránként. Miután a gyáros 200—300 kg. darát mond és jelez óránként árjegyzékében, mi pedig csak az 1/3 részét bírjuk elérni, köteles-e a gyáros a darálót visszavenni? Hol lehetne és miféle czélszerűbb kukoricadarálót beszerezni?”

Többször hangzott már az a panasz, hogy a gazdasági darálógépek nem megfelelők. Sok gazda meghozatta a gazd. gyárosok árjegyzékeiben jelzett darálógépeket azon hiszemben, hogy az ott olvasott adatok alapján képes lesz darazsükségletét előállítani. És a legtöbbje csalódott akkor, mikor az óránkénti 100—150 kg. dara helyett csak 20—30 kg. darát tudott kétlovas járgányával elkészíteni. Misem természetesebb, minthogy az ily érzékeny csalódások után a gazdaközönség a gépgyárosok ellen fordult és a kölesönös bizalmatlanság folyamánaként odajutottunk, hogy a gazdaközönség ma általában a darálógépekkel szemben nem valami nagy bizalommal viseltetik.

Szerény véleményem szerint úgy a gépgyárosok, mint a gazdák, egyaránt hibásak akkor, mikor a gazd. daráló gép eladásáról, illetve megvételéről van szó.

A gépgyáros árjegyzékében kiteszi pl., hogy 2 lóerővel óránként 120—200 kg. dara állítható elő. De ugyanakkor elfelejti említeni, hogy az a két lóerő úgy értendő, hogy a daráló gép tengelyére átadott 2 lóerő, vagyis 2 × 75 méterkilogramm munka eredményezi a 120—200 kg. darát s ezt is csak akkor, ha a daráló, illetve őrlőtársa perczenként 500 fordulatot tesz. Hibázik tehát a gépgyáros, mikor árjegyzékében ezen adatokat határozottan fel nem tünteti.

Másrészt hibás a gazda akkor, mikor azt hiszi, hogy két ló a járgányban két lóerőt kifejteni képes. Közismeretű dolog, hogy a lóerő elnevezés tulajdonképpen téves elnevezés, legalább a mi viszonyaink közt, mert nekünk olyan gazd. ígáslovunk csak ritkán akad, mely képes lenne a lóerő elnevezésnek megfelelő munkát — 75 méterkilogrammot — huzamosabb időn át kifejteni. Az szintén ismeretes, hogy a járgány egyike azon erőgépeknek, melyek legrosszabbul hasznosítják a nekik átadott erőt. Hogy a gyáros által értett két lóerőt járgánnyal lehessen a darálógépeknek átadni, abba legalább is négy lovat kell befogni és még így is lesz rá eset, hogy részint a járgánynál, részint a közlőmünel elvesző erő miatt, az árjegyzékben jelzett munkamennyiség nem lesz elérhető.

Ami jelenlegi darálógépeink szerkezetét illeti, az jónak mondható, mert megfelelő erő és forgási sebesség mellett, munkabírásuk nagy, munkaminőségük pedig igen jó. Hibául legfeljebb csak azt lehetne felhozni, hogy őrlőtárcsáik erős igénybevételnél aránylag hamar kopnak. Ezen segítettek azzal, hogy a tárcsák mindkét oldala őrlőfelületre van készítve s így megkopás esetén a tárcsa másik oldalais használható, mielőtt azt ujjal kicserélnék. A másik hiba az, hogy a megkopott tárcsával való őrlésnél az erőszükséglet fokozódik és a munkamennyiség csökken. Ezek azonban oly hibák, melyeket eddig kizárni nem sikerült s valószínűleg a jövőben sem fog sikerülni. A darálás minősége igen jól szabályozható a durva, darabos darától majdnem a lisztfinomságu daráig. Csak elegendő erő legyen a gép hajtására.

Ha a gazda — mint a kérdésttevő is — nincs megelégedve darálógépeinek munkamennyiségével, annak legtöbb esetben a fenti tényezők lehetnek okai. A kérdésben felemlített 2 lóerejű járgány a darálónak alig ad többet a 3/4 lóerőnél, sőt lehet, hogy még ennél is kevesebbet. Nem is várhat tehát kérdésttevő a géptől 200—300 kg. darát óránként. De viszont az is áll, hogy a gépgyáros által említett 200—300 kg. dara 2 lóerőre nagyon tág és megbízhatatlan adat. Könnyű darálása, puha szemű terményből, durván darálva talán elérhető az a mennyiség, de finom darával alig.

Talán nem eszlatkoznának a gazdák annyiszor a darálógépek vásárlásánál, ha alábbiakat szem előtt tartanák és a gépgyárosok árjegyzékeiben levő adatokat következőleg értelmeznék:

Az árjegyzékben levő munkaeredménynek 60—70%-át tartsa a gazda elérhetőnek, rendes körülmények közt inkább durva, mint finom darálással akkor, ha a jelzett lóerőket nem ugyanannyi loval, tehát járgánnyal, hanem más móttal, vagy kétszerannyi loval adhatja át a daráló gép tengelyére, melynek perczenként 500 fordulatot kell tenni.

Ha tehát valamelyik árjegyzékben az áll, hogy az illető daráló gép 2 lóerővel óránként 200 kg. darát készít, ez a valóságban úgy fog állni, hogy 4 lovas járgánnyal egy óra alatt 140 kg. középfinom dara őrlhető éles tárcsákkal; vagy pedig 2 lóerős petrólemmóttal, vagy egyéb ily kisebb móttal, egészen 180 kg. középfinom dara nyerhető, ha a mótt direkt van összekötve a darálóval, ha pedig transzmisszióval hajtatik 140—160 kg. Mindkét esetben 500 fordulatot kell tenni a daráló tengelyének.

A budapesti m. kir. állami gazd. gépkísérleti állomás 1893. évben az „Albion” rendszerű darálógépekkel végzett kísérletnél azt találta, hogy a 20 cm. átmérőjű őrlőtárcsával bíró legkisebb ily gép, 500 fordulattal mellett megőrölt középfinom darává óránként

tengeriből (cinquantino)	336	kgot,	5.1	lóerővel
zabból	120	"	2.8	"
rozsból	372	"	4.4	"
árpából	300	"	4.1	"

Ha e négy kísérletből átlagot veszünk, kitűnik, hogy átlag 4.1 lóerő kell 282 kg. órán-

kénti finom dara előállítására, mindenféle terményt ideértve. Ez mutatja legjobban, hogy a darálógépekhez nagy erő kell, de aztán van is elegendő munkaeredmény.

Éppen ezért nagyon helyesen tennék a gazd. gépgyárosok, ha árjegyzékeikben az egyszerű lóerő mellé kitennék a 75 méterkilogrammot is, jelezvén ezzel, hogy nem egy lónak az erejét, hanem a mechanikai lóerőt értik s nem a járgányba értik a lóerőt, hanem a gépnek átadva. Aztán pedig a munkabírásnál nem a legnagyobb elérhető eredményt, hanem a középéredményt tüntetnék föl, hozzátéve az őrlés minőségét is. De másrészt a gazdák is helyesen cselekednének, ha ily gép vásárlásánál előbb a gyárossal tisztába jönnének, vajjon szavatol-e pl. 2 lovas járgánnyal annyi munkaeredményt, mint amennyi az árjegyzékben feltüntetve van?

Kérdésttevő az illető gyárost csak az esetben vonhatja felelősségre, ha az a két lóerőt úgy értette, vagy árjegyzékében úgy jelezte, hogy két járgányba fogott loval érhető el az óránkénti 200—300 kg. őrlés. Ha azonban egyszerűen csak két lóerőről van szó, akkor bajos a gyárost felelősségre vonni, mert ily erővel, könnyű darálata szemesterményből durván darálva lehet 200 kgot elérni óránként, sőt esetleg többet is.

Mindenesetre hasznos lenne, ha az OMGE. műszaki szakosztálya a jövőben rendezendő gazd. gépversenyekek közé mielőbb felvenné a darálógépek versenyét is, még pedig úgy, hogy azok legalább 50—60 órán át lennének működésben. Itt azután lehetne oly adatokat nyerni, melyek alapján megbízható véleményt és információt kaphatna a gazdaközönség.

ifj. Sporzon Pál.

ÜZEMTAN.

Rovatvezető: Hensch Árpád.

A szabad gazdaság.

— Adat a mezőgazdaság üzemanához. —

Irta: Jaensch Emil.

V.

Egy a szabad gazdaságnak sajátos eljárása mutatkozik a tarlóvetéseknel. Ezek nem eszközölhetők ismétlődőleg minden évben; mert egyrészt a gabona későn hordatott be, úgy, hogy fejlődésükhöz nem volna elegendő idő, másrészt akadályt képez a kedvezőtlen időjárás; más esetekben a talaj elégtelensége, iga és kézi erő hiánya; végül van eset, hogy tarlóveteményekre egyáltalában nincsen szükség, mert a takarmánytermés eredménye azon évben oly tetemes, hogy gazdaságilag nem volna helyes még több takarmányt termelni. Ami itt a tarlóvetések mellett szól, ugyanaz áll az ugarra, a zöldségtakarmányra (rozs, csalámádé, búkköny) nézve is. A gazdaság összeköttetése cukor-, szesz- vagy keményítőgyárakkal, melyek a piac hullámozása szerint az üzemet forszirozzák vagy redukálják, szükségképpen szabad gazdálkodáshoz vezet.

Bizonyos, hogy azon gazdaság, mely a fent megjelölt állat- és növénytermelési irányok változásának gyors egymásutánban van alávetve, csak nehezen és ritkán, s ha minden új viszonynál, úgy mint a váltógazdaságnál újjászerveztetett, bizonyosan sohase képes tiszta jövedelmet előmutatni. Azon vállalkozónak is, ki kezdettől fogva a szabad gazdaság mintájára dolgozik, nehéz minden változással szembeállni. E leírás azonban csak az ideális szempontot képezze, mert a legboldogabb élet sem ment a szomorúságtól. De azt is mondhatjuk: csak az erős győzhet a sors fölött, míg a gyenge elbukik.

E gazdaság szabad mozgása bizonyos határig mehet, mely általánosságban avva

jelölhető meg, hogy, t. i. minden vállalat a gazdaságot meghatározott szervezésben találja, hogy a termelés eszközei már részben megvannak és hogy ezeket fölhasználni kell. Itt nem egy egyszeri, hanem egy állandóan megújuló termeléssel van dolgunk. A következőkben egynehány esetet óhajtok felemlíteni.

A minden gazdaságban szükséges épületek nem szolgálhatnak tetszésszerűtől célnek, az átalakítások mindig kiadással járnak. Ha ez utóbbiak nagyobbak, mint az új üzemmód többletjévé, úgy a változás elmarad. Tejelő, hizó és igavonómarha változhat az istállóban, juh és szarvasmarha már kevésbé, és pajták átalakítása istállókká csak ritkán, mindenesetre csak huzamosabb ideig való használatra lehetséges.

Az állatállomány rendszeren olyan értéket képvisel, mely nem egyenlő a piaci árral. A változással beálló veszteség ezáltal az eddiginél való maradáshoz kényszeríthet. Épp úgy áll ez a gépeknél, eszközöknél, mindennemű berendezéseknél, melyeket üzemváltozásnál a leltárban esetleg teljesen le kellene írni. A rendelkezésre álló munkások gyakran csak nagy nehezen használhatók új munkáknál és mégsem pótolhatók. A mezőgazdaság termékei kielégítik az ember fontosabb szükségleteit, a táplálék, második sorban a ruházat szükségét és az utánuk való kereslet állandósága átvitelt természetesen a termésre, ezt állandóvá teszi. Ez nem az utolsó oka annak, hogy a mezőgazdák osztálya konzervatív marad. És ezzel egyidejűleg a különböző rendszerek stabilitása is be van bizonyítva.

Másrészt azonban a szabad gazdasághoz legközelebb álló váltógazdaság is bizonyos szabadsággal és térrel rendelkezik, a melyen mozog. Ez is a növényeket helyettesítheti és egy növény különféleképpen jövedelmezhetik, péld. herét szénának vagy magnak, anélkül, hogy keretét elhagyná. De nem tagadható, hogy a váltógazda legfelsőbb törvényeivel minden alkalommal kollízióba jön. Tegyük föl azon sokszor előforduló esetet, hogy a repeze termelést teljesen föl kell adni; ez mivel helyettesítendő? Gabona nem lehet, mert repeze után ugys már őszi van a forgóban s így kétszer egymásután kellene őszi vetni. Here vagy más takarmánynövény benne van már a turnusban és elegendő az állatállomány szükségletének; az ugynevezett hézagpótlókhöz folyamodunk tehát s a szó maga már mondja, hogy a két baj között a kisebbiket választjuk. Az eltökélt váltógazda gazdaságát újjászervezi, új turnust állít fel s állatállományát változtatja. De a termelési viszonyok változásai ma gyorsan követik egymást, az átmenet az egyik üzemmódból a másikba szinte annyiszor fordulna elő, állandóan megvolna és a váltógazda által csak áldozatok árán volna keresztülvihető: míg az ember rászánja magát az üzem változtatására, már azzal is idő pazaroltatik és az új csak megint tekintet nélkül állandóságára állítatik fel.

Sok gazda, s különösen az, kinek gazdaságában különböző talajnem fordul elő, több fordít állít fel és így változásoknál előnyben van annyiban, hogy könnyebben kombinálhat. Azon körülmény is, hogy több mennyiséggel és komplikáltabb viszonyokkal kellett számolnia és itt lassan-lassan az új követelményeknek eleget kezdett tenni, javára szolgál. Ilyen gazdaságokban talajminőség, munkaerő és tőke szerint a növények többször kicseréltetnek anélkül, hogy az üzem változtatott volna. A valóságban ilyen gazdaságok igen gyakran szabad gazdaságot üznek, a váltógazdaság sablonja nélkül, de bizonyos alapelvek betartásával, melyeket a szabad gazdaság ép úgy követ, (ide tartozik, hogy a herének csak bizonyos időben szabad ugyanazon táblán ismétlődnie) és a vállalkozó részéről csakis azon beismerés szükséges, hogy bátorsága van a szabad gazdaság nyílt tengerére kivezni. Ebből kitetszik, hogy a szabad gazdaság több-

ször üzetik, mint a hányszor bevallják. Emellett szól nemcsak számos feljegyzés az újabb irodalomban, hanem az előző korszakokéban is. Itt csak azt említem, a mit Schwarcz egy utazó jelentéséből idéz¹⁾: „Elszászban arra ügyel a nép, hogy melyik növény fejlődik legjobban a másik után, de ha rendszeres forgók avagy földmívelési rendszer felül megkérdetnek, akkor azt nem értik meg és ha a fogalmat fölfogták, azt oktalannak tartják, ki azt követi és nem azt termeli, ami a talaj mindenkori állapota mellett és az időnkinti körülmények között a legjobb volna.“

Ha szem előtt tartunk egy olyan üzemszert, mint a lényegében és céljaiban most megbeszéltem, úgy ettől nem vonható meg a „szabad gazdaság“ elnevezés és nem tagadható, hogy az a modern termelési és közlekedési viszonyoknak megfelel. Fejtegetni óhajtom azt is, hogy miért nem helyes az ipargazdaság elnevezés (Settegest szerint) a modern gazdaság jellemzésére. Amint már az előző fejezetben röviden mondtam, az „ipargazdaság“ elnevezés elfogadásával az ipar és mezőgazdaság megkülönböztetése, mint azt mai korunk ismeri és használja, egyáltalában megszűnnék. Tényleg Settegest követeli is ezt s jövőre nézve kilátásba helyezi. Következő megfontolások azonban követelni látszanak, hogy az eddigi megkülönböztetést megtartsuk. Mindenekelőtt Settegest követelésének elfogadásával a nyers anyag és gyártmány közötti különbség megszűnnék. Gabona, zöldségtakarmány, állatok stb. azonban mindenesetre megtartják nyersanyag elnevezésüket az általános elnevezés és a képzelt szerint és éppen így az, ami belőlük készül, a gyártmány elnevezést. Ezt el kell fogadnunk akkor is, ha szem előtt tartjuk, hogy nyers anyag és gyártmány fogalma egészen relatív, hogy a buza a trágával és a talaj alkatrészeivel szemben mint gyártmány tűnik fel. Továbbá a gazda termelési módja mégis csak más mint az, melyet az iparnál látunk. Utóbbinál mindig gyárakra, gépekre és számos egy helyen összepontosított munkaerőre gondolunk. Ezekkel egy fokra nem állítható a talaj, melyet a nap süt és melyet az eső megnedvesít, és az élő állatok, melyeket istállóban etetünk.

És ha a mezőgazdaság iparszerű üzemével, annak az ipari vállalatokba való beillesztésével az mondatik, hogy a mezőgazdaság most hasonló szorgalommal kezdjen dolgozni, hogy az most éppen úgy fog dolgozni, mint az ipari vállalatnak nevezettek, ezzel egyszerűen az van monda, hogy az eddig nem úgy volt, hogy a mezőgazdaság eddig kevesebb szorgalom által tüntette ki magát: oly állítás, mely ugyancsak nem méltányos.

Még azon kérdésre is kell itt felelni, hogy a szabad gazdaság mily szempontból tekintendő rendszernek. Ezen kérdés a szabad gazdaság lényegének megvilágítására messzemenő fontossággal bír. A váltó-, mezőfűves háromnyomásos gazdaság rendszernek mondatik, a szabad gazdaság sok irótól nem tekintetik annak. Schwarcz és Göriz a szabad gazdaságot a földmívelési rendszerekhez sorozza. Pabot és Walz a szabad gazdaságot a váltógazdaságok mellé állítják, miből kérdésünkre feleletet nem meríthetünk. Hamm²⁾ tagadja, hogy a szabad gazdaság rendszer, de fejtegetései csak azt bizonyítják, hogy ninesen évről-évre egyenlően maradó váltója. Birnbaum³⁾ a szabad gazdaságot határozottan kényszer nélküli rendszernek nevezi. Fühling a szabad gazdaság rendszerét állítja fel.⁴⁾

Minden mezőgazdasági vállalat bizonyos törvények szerint dolgozik. A mezőgazdaság tana azt mutatja, hogy ezen törvények a közgazdaság- és természettudomány által állított-

¹⁾ Praktischer Ackerbau III. 265.

²⁾ Wesen und Zich der Landwirtschaft 15.

³⁾ Betriebslehre 119.

⁴⁾ Oekonomie der Landwirtschaft § 276.

tak fel és hogy a mezőgazdaságtan maga is felállítja törvényeit; (Settegest) ezen törvények és alkalmazásuk módja az üzemmódban vannak kifejezve, mely módot, amennyiben az éppen a meghatározott törvényekhez alkalmazkodik, a „gazdálkodás methodusának“ nevezhetjük. És azért, hogy a gazdálkodáshoz a methodus követelését felállítjuk, azon esetek lesznek külön választva, melyeknél szokás szerint gazdálkodunk. Mert ugyanis képzelhetők és tényleg léteznek is váltógazdaságok, melyek nem mint a váltó stb. rendszerrel határozott vezérelvek szerint üzentnek, származzanak ezek akár elméleti megfontolásból, akár gyakorlati tapasztalatból és hol a cél és eszköz tudatában vagyunk, hanem melyek individuális nézetek és hajlamok szerint üzentnek. Utóvégre ilyen esetekben is váltó és váltógazdaság az eredmény, de rendszerrel itt nem lehet szó.

A szabad gazdaság is meghatározott törvények alapján működik és ezen követelményekhez ragaszkodik, mint minden más rendszer. A szabad gazdaságnak nem szabad figyelmen kívül hagynia, hogy pl. a here ne ismétlődjek gyorsan egy és ugyanazon táblán, hogy a kalászosok egymás után nem fejlődnek olyan jól mint felváltva más növényekkel; a szabad gazdaság sem nélkülözheti az istállótrágyát stb. Hogy dacára annak, több a váltógazdaságra vonatkozó tétel ellen vét, nem változtat a dolgon semmit. Ha az képes utjain a hátrányokat kiegyenlíteni és a tiszta jövedelmet eléri, akkor célját is elérte. A mennyiben azonban más rendszerrel szereplő törvények ellen vét, az nem a véletlenségből vagy természetes indulatosságtól függ, hanem szintén törvények által van megszabva és e törvények alkalmazása a szabad gazdaságnál komplikáltabb, nehezebb mint más rendszerénél. Ha már most a váltógazdaság azt jelenti, hogy a gazdaság bizonyos törvények szerint üzentik, hogy methodussal bír és hogy ennek révén határozott formát ölt, akkor a szabad gazdaságot is rendszernek kell elismerni, mert ez is határozott törvények alapján üzentik, a methodust betartja és ez is ennek következtében határozott formában mutatja be magát. Azon körülmény, hogy ezideig a szabad gazdaság ritkábban volt alkalmazva és ezt alkalmazó mezőgazdák inkább ösztönösen, változó megfontolások és számítások alapján gazdálkodtak, nem pedig szilárd, biztos törvények alapján, magával hozta, hogy a szabad gazdaság mindennemű renden kívül állónak nézetelt és különösen azon gazda, ki a váltógazdaságot szigorú fordával skrupulózusan vezette, a szabad gazdaság alapján dolgozó szomszédjáról azt állította, hogy rendszert nem tart be. A rendszer ezen tagadása azonban csak a vad, rend nélküli, szokás és akaratosság által vezetett gazdaságnál van okadatolva. Ezt már annak megfontolása is bizonyítja, hogy szabadság nem a törvénytelen-ségen, hanem éppen a törvényességen alapul és hogy szabadságot csakis a törvény nyújthat. A hol pedig törvény létezik, ott megvan a rend is, rendszernek pedig nevezük a meghatározott alapelvek szerint rendbe osztottat.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

212. kérdés. Mily festéket használjak a birkák fültetoválásánál és hol szerezhető az be?

Csehi.

D. A.

213. kérdés. Vegyes gyümölcsnem és fajtából ültetett fiatal gyümölcsösömben két almafa fiatal ágait találtam ellepve a mellékelt ágdarabon látható elősdiékkal (petéikkel). Mi ez? Szükséges-e és miben áll ellene a védekezés?

Alsó-Szent-Iván.

K. P.

214. kérdés. Egy járási bikavizsgálalon, hol az egész vizsgáló-bizottságot a főszolgabíró és egy állatorvos képezték, egy előállított bikát, mely úgy testalkat, szépség, mint tenyészképesség tekintetében, szóval minden tekintetben kifogástalan és teljesen megfelelő volt, mint a bizottság maga véleményezte, azért mert nem talált benne *fajjeletet*, a közhasználattól eltiltotta.

Igen kérek erre vonatkozólag felvilágosítást, vajjon jogos és elfogadható ítélet-e ez?

215. kérdés. Szükséges-e 4-5 évenként a sertésnyájban kanokat változtatni, hogy az elfajzást kikerüljük. Szőke szőri sertéseim keresztezésére mily fajta kanok ajánlhatók?

Mátészalka. Sz. Gy.

216. kérdés. A gazdaságban mintegy 150 drb 30-5 cm. átmérőjű ákáczfát ásatok ki, hogy és hol lehetne azokat legjobban értékesíteni s mi a rendes ára vasúthoz szállítva köbméterenként?

K. S.

217. kérdés. Használtak-e már gazdaságaim cserfából készült oszlopokat? és minő azoknak tartóssága a földben?

Bashalom. L. J.

218. kérdés. A tavasz folyamán fenyőféléket óhajtanék ültetni árnyékos helyeken, köztölt talajba. Kérem, mely időpont a legalkalmasabb az ültetésre s általában mily eljárás követendő, szükségesek a faültetéseknel rendszeresen követni szokott eljárástól eltérő módok? Mely fenyőféle lenne legalkalmasabb az ültetésre? Az ültetéstől számított mennyi idő múlva állapítható meg, hogy a fa megfogant-e s miről látható ez a leghamarabb meg?

Halas. T. J.

219. kérdés. Körülbelül 45 k. hold letarolt tölgyerdőt van szándékomban kiirtani. Megjegyzendő, hogy az erdő öt-tíz év előtt taroltatott le és az utánnövés meglehetősen buja.

Hol kaphatok ahhoz értő munkásokat és körülbelül mennyibe kerülne egy kat. hold irtása szakmányba?

R. J.

220. kérdés. Eladtam 30 cm. vastagságu tölgyfákat, ezek közül több laposan fejlődött, ugyanis egyik oldalról nézve 30 cm. az átmérője, a másikon azonban 29 cm. tartozik-e kereskedő ezeket átvenni? Továbbá két-három, sőt 4 szál van egy-egy törzsről kinöve, melyek mindegyike 30 cm. átmérőjű, a kereskedő az állítja, hogy ha egy törzsen van, egy fa árát fizeti érte, bármennyi szál is legyen.

Sarmaság. F. A.

221. kérdés. Az uradalomba Poroszországból vétetett 5 drb. merinó tenyészkos, melyek ottani gyakorlat szerint himlő ellen nincsenek beoltva.

Az uradalom birkanyája pedig itteni szokás szerint évente báránykorában himlőoltásban részesül.

Félő, hogy a vett kos a himlő által megtámadtatva, esetleg elpusztul. Ezen eshetőség elkerülése érdekében azon kérdést intézem e téren tapasztalatokkal bíró gazdátársaimhoz, hogy mily eljárást kövessék?

Beoltassanak-e bárányhimlővel, vagy nem? És ha igen, mikor?

Sz. J.

222. kérdés. Az 1898. évi mérlegszámlát olyképpen állítottuk össze, hogy vagyion gyanánt a gróf ur számláira teljesített kiadásokat, a gabonaneműek, szarvasmarha, sertés és ló eladásából valamint a különfélekből eredményezett bevételeket, a december 31-én meglévő gabonakészletek, szarvasmarha-, sertés és lóállomány értékét és az enapon felmaradt pénztári készletet felvettük.

Teher gyanánt pedig az 1897. év december 31-én felmaradt pénztári készletet, aznap meglévő gabonaneműek, szarvasmarha-, sertés- és lóállomány értékét és a gróf ur számláira bevett összegeket, a gazdaságok által teljesített kiadásokat, belefoglalva a vétésre, évi cselédjárandóságra, szarvasmarha,

sertés és lóállomány részére kiadott gabonaneműek értékét is felvettük.

Tisztelettel kérjük szíves felvilágosításukat helyesen jártunk-e el, hogy a gabonaneműek kiadásával, mely a gazdaságok által vétésre, cselédjárandóságra stbire fordított (tehát az üzemre) magunkat megterheltük, a mikor az előző év gabonaneműek maradvány értékével magunkat már megterheltük?

P-i uradalom.

223. kérdés. Én egy vállálapítványi birtokot béreltem, a melyet f. é. július 1-én veszek át. Szerződésben szőlő-szóra következőképpen szól: A bérlés leteltekor tartozik a külépő bérlő a bérlő utódjának a bérlési területen mivelhető szántóföld 20 szántólját vagyis minden 100 hold után 20 holdat tiszta fekete ugarnak (kétszer megszántva) hátrahagyni, megjegyeztetvén, hogy jelenlegi bérlő szintén 20 százaléktól tiszta ugart tartozik az új bérlőnek hátrahagyni. Bérlő elődöm vonakodik azt nekem megszántatni; követelhetem a kérdéses ugart megszántatását és hányszor?

P. J.

Felelet

Bikák fülének tetoválása. (Felelet a 212. kérdésre.) Behmer Rezső németországi birneves tenyésztő a finom svéd karmot (Swénsk Kienrök) ajánlja a tetoválásra, de a közönséges korom (kinrussz) is sikerrel használható. Ezen festéket borszeszel vajsűrűségű péppé keverjük és ezzel a tetováló fogóval a fülkagylóban előidézett sebet bedörzsöljük. Bedörzsölés után a festéket vékony rétegben a tetoválás helyén kell száradni hagyni, míg magától leperreg. Ez által a betűk vagy számok tartósabbak lesznek és egyúttal a festékreteg a sebet begyógyulásáig meg is védi.

A svéd korom minden drogustánál kapható.

W. N.

Almafapaizstetű. (Felelet a 213. kérdésre.) A beküldött almafagalyon jelenleg látható vonászerű képletek az *almafapaizstetű* (*Mitelaspis pomorum* B.) paizsai. Jelenleg az állat már nem él, de minden egyes paizs alatt 35, sőt néha 45 apró fehérszínű pete van, melyekből a hó végén vagy a jövő hó elején már kikelnek az apró paizstetvek, hogy elvándoroljanak a fiatal galyakra. Védekezésre csak a fiatalabb fák (1-8 éves) szorulnak, míg idősebbekre már nem veszélyes ezen élősd.

Védekezésül a következőket ajánlom: a nagyon fertőzött galyakat tessék levágni s azokat eltűzteni, míg a kevésbé fertőzötteket vagy éles kéfével vagy pedig éles fával ledörzsölni és pedig még a hó 25-ike előtt, mert azontul már kezdenek kikelni. A ledörzsölés után a fiatal fertőzött fák galyait be kell megszeli, mely mézstejhez célszerű, ha egy kis dohányfüzet is van keverve.

Dr. Sz. Gy.

Tenyészigazolvány megadása. (Felelet a 214. kérdésre.) Ha vármegyében s illetőleg a járásban, a hol tenyészet van, a mezőgazdasági, illetőleg apaállatszemplélő bizottság a földmívelésügyi miniszterium 1894. évi 48.000 számú rendelete alapján hozott vármegyei szabályrendelet szerint jár el, (s ugy kell eljárnia), akkor helyesen cselekedett, mikor az illető bikát a fajtajelleg hiánya miatt nem találván tenyésztésre alkalmasnak, igazolványt nem adott.

A miniszteri rendelethez adott szabályrendelet mint 7-ik §-a szerint ugyanis a vizsgálatnak ki kell terjeszkednie többek között az apaállat fajtajára is „s a fajta jellegeknek meg nem felelő állatok a tenyésztésből kizárandók.”

Ha a bizottság e határozatát sérelmesnek találja, ugy felelbezzhet az alispánhoz, a ki 14 nap alatt határozni köteles.

A rendeleti minta 5 §-a szerint a bizottságnak 3 tagból (s nem kettőből) kell állnia. Vajjon az ottani vármegyei szabályrendelet, daczára ennek, nem két tagból állónak rendeli-e ezen bizottságot, azt nem tudom, ön

tudhatja s esetleges felelbezésében erre is hivathozhatik.

Fajtajelleg alatt az értendő, hogy az illető állat magán viseli mindazon jeleket, melyek azon bizonyos fajtat jellegzik s melyekből az individuumnak hovátartozandósága s illetőleg fajtatiztasága kiderül. Ha meg van győződve ön s ez be is bizonyosodik, hogy szóban forgó állatja ilyen tiszta vérű, fajtába tartozó állat s még mellé oly fajta, mely azon a vidéken a köztenyésztésre engedélyezve van, ugy felelbezése sikeres lehet; ellenkező esetben kár a felelbezéssel kellemetlenkednie.

M. K.

Vérfrissítés sertésnyájában. (Felelet a 215. kérdésre.) A feltett kérdés nem eléggé érthető.

Ugy látszik, szőke mangaliczáról és vérfrissítésről, nem pedig keresztezésről van szó s azt kell hinnünk, hogy kérdéstevő messzemenő közeli rokonyenszűtést üz, ha már csak 4-5 évenként látja esetleg szükségesnek a kanváltogatást.

Ha ebben arról volna szó, hogy 5 éven át a kanok a maguk nőstényivadékaikat nem hágják, ugy azt lehetne mondanunk, hogy — ha az eredmények kielégítőek — 4-5 év leforgása előtt nem szükséges feltétlenül kanváltogatni; ha azonban arról van szó, hogy a kanok nemesak az alapnőstényanyagra, hanem a származékokra (leányaikra, unokáikra) is rábocsátatnak, ugy részemről határozottan azt merném mondani, hogy ez nem helyes. Ezt a vérfertőző tenyésztést kerülendő, vért lehet frissíteni beltenyésztéssel, avagy keresztezéssel.

Nem vehető ki, mit akar a kérdéstevő e kettő közül, de talán nem tévedek, mikor felteszem, hogy alapanyagát, a szökemangaliczát keresztezéssel kiforgatni nem akarja, hanem beltenyésztéssel kívánja azok véréit felfrissíteni. Ez utóbbi célra a teendő az, hogy bármilyik jobb hazai tenyésztőből, esetleg mondjuk szerbiai szőke mangaliczakanokot vesz, ügyelve, hogy azok a saját nyájával tulközeli (családbeli) rokonságban ne legyenek s ezt 2-3 évenként megeselekszi az esetben, ha a származott ivadékoknak testvéreikkel, apjukkal, nagyapjukkal való hágtatását ki akarja kerülni s csak 4-5 évben teszi meg, ha a keletkezett ivadékokat egymás között vagy apjukkal, vagy apjukkal nem keveri s a kanokkal anyjuk után se szaporit.

Eszerint az öreg anyanyájában 4-5 évig is működhetnek egy és ugyanazon kanok, de ekkor, sőt ezelőtt már, azért szükséges változtatni azokat, mivel kiöregszenek; származékokkal vegyes öreg anyanyájában azonban a 2-3 évig már hágott kanoknak kirekesztése indokolt, hogy alájuk ivadékaik ne kerüljenek.

Ha netán szökemangaliczának más fajtával való keresztezése volna csakugyan a célja kérdéstevőnek, ugy tegye fel az erre vonatkozó kérdést s mi arra is szívesen felelek.

m. k.

Ákácza értékesítése. (Felelet a 216. kérdésre.) Bajos határozott feleletet adni, mikor sem a vidéket nem ismerem, sem az ott divó faárakról s faszükségleti viszonyokról, sem a vasut távolságáról, hová a fuvarozás történik, tudomásom nincsen.

Az ákáczfát különben leginkább meg szokták venni a bognárok, kiknek a 30-35 cm-es egészséges törzsek, ha erdőben szegény vidékről van szó, 6-8 frton eladhatók köbméterenként. A vasúthoz való szállítás költsége a fuvarossal kötendő egyességtől függ s abból számítható ki, mibe kerül egy rakott fuvar az ottani legközelebbi állomásig. Egy kocsi legalább felfér 3 drb 5 méter hosszú s 32-34 cm. vastag rönkö, mi 1-1.5 böbméternek felel meg. Ha már most egy terhes fuvar a vasútig pl. 1 frt, akkor 1 m³ 0.67 és 1 frt közt változik, ami átlag 83¹/₂ krnak felel meg köbméterenként.

F. J.

Cserfaoszlopok tartóssága. (Felelet a 217. kérdésre.) A cserfából készült oszlopok nyílt helyen 2—3 évnél tovább nem tartanak a földben; száraz helyen, ha egészen száraz aljra támaszkodnak s nem kerül végük a földbe, mint oszlop, szarufa, berenafa, vagy koszorufa, szóval minden alakban alkalmazhatók, ámbar tartóssága, a tölgygyel nem vetekszik, minélfogva fája olcsóbb is. F. J.

Fenyőfa-ültetés. (Felelet a 218. kérdésre.) A futóhomokon, milyen Halas vidékén van, a fenyőfélékkel nehezen boldogul az ember. A feketefenyővel (*Pinus austriaca*) még legtöbb sikert értem el a szegedi (királyhalmi) homokon, de ez az árnyékot nem tűri, ily helyre a jegenyefenyő (*Abies pectinata*) volna legalkalmasabb, csak hogy ez homokra, Halas vidékére éppen nem való. Jól tűri az árnyékot a luczfenyő (*Abies excelsa*), melyből igen szép ültetések vannak Horgos mellett, a volt Kárász-féle birtokon. E fenyővel csak úgy értem el sikert a szeged-királyhalmi futóhomokon, hogy az esztergomi primási uradalomból küldték az agyagos földdel együtt kiemelt luczcsemetéket s ezeket ültettem el földestől, a gyökerek megbolygatása nélkül a homokba, mely jelenleg már szép magas csoportot képezhet (1885 óta) a királyhalmi m. kir. erdőéri szakiskola növénykertjében.

Ha nagyobb suhányokat akarunk ültetni, ezeket erős karóhoz szilárdan odakössük, hogy a szél meg ne ingassa s meg ne lazítsa a gyökérzetet, ami a fa szilárdosodását, sőt kivészését idézheti elő.

Mint hogy azonban kérdéstevő kötött talajba ültet, a meg nem eredéstől kevésbé kell tartani. A faültetéseknek követni szokott eljárásból eltérő módok a fenyőnél nincsenek, csak lehetőleg teljes gyökérzettel kell ültetni s vigyázni, hogy a hajszálygyökerek le ne szakadozzanak. A fenyőfélékre legalkalmasabb idő most van áprilisban, májusig s nem baj, ha a csueshajtások már meg is indultak egy keveset elültetéskor. A megeredést onnan lehet észrevenni, hogy a csueshajtás duzzadt, egészséges színét megtartja s ha két hét múlva sem mutat elváltozást, a megeredés biztosnak mondható. F. J.

Erdőirtás. (Felelet a 219. kérdésre.) A fiatal tölgy- vagy más karvastagságnyi sűrű erdő irtása legbajosabb, mert sok munkát ad s a fa értéke csekély. Ha lehet, legjobb a fáját odaadni az irtás költsége fejében, de vidékenként még ennyit sem vállalkoznak, hanem a földet is át kell még 2—3 évre ingyen használatra engedni annak, aki kiirtja. A Bácskában, hol kevés az erdő, a fának s földnek értéke van, a tuskót feléből ki lehet irtani, azaz a tuskó felerésze az irtóé, a másik fele a tulajdonosé, úgy, hogy az még 1—1²⁵ frtért eladhatja a tuskófa méterjét, mely a cséplőgépek fűtéséhez nagyon kerestetik. Más vidékekről az irtáshoz munkásokat hozni, azt hiszem, nem fizetné ki magát. Egy hold erdő tuskótól való megtisztítása 20—30 frt között változik. Legjobb egy fél vagy egész holdat napszámban kifizettetni és pedig oly helyen, melyen sem tulsok, sem tulkeves fa nincs, tehát mely közepesen van benőve s a mutatkozó költség irányadóul szolgál, hogy mily szakmánybért adhassunk. F. J.

Fatörzs vastagsága. (Felelet a 220. kérdésre.) Ha a fa több oldalról mérve más és más vastagságot tüntet fel, a különböző méretek átlaga adja meg a helyes, ugynevezett közép- vagy átlagvastagságot.

Ha tehát a törzs az egyik oldalon mérve 33 cm., a másik oldalon 28 cm., akkor $28 + 33 = 61 : 2 = 30,5$ cm. az igazi vastagság, tehát vevő köteles azt 30 cm. vastag fa gyanánt átvenni.

A sarjerdő fát a sarjak alkotják, ha tehát egy tuskóról 2, 3, vagy több sarj fejlődik törzsszé, mindegyik külön egyedét képez s a vevőnek nincs igaza, hogy ezen szép törzsek egy fa számba mennek, mert az a tuskó csak

a volt anyafa törzséhez tartozott s jelenleg csak talaja a rajta nőtt sarjakkal, melyek most már önálló külön egyénekként szerepelnek. A vevő tehát köteles annyi törzset megfizetni, ahányat átvész, semmi köze hozzá, hogy azok egy töből nőttek-e vagy sem. F. J.

Védőoltás himlő ellen. (Felelet a 221. kérdésre.) Miután himlővel beojtott bárányok ojtási betegségük idejében veszélyeztetik a velők érintkező be nem ojtott juhokat, a jelen esetben, a mennyiben az uradalom jövőben is szándékozik a bárányállományt beojtani, mindenesetre ajánlatos a beszerzett tenyészkosokat beojtani. Az ojtás bármikor történhetik, legcélszerűbben most tavasszal, esetleg a bárányok ojtásával egy időben, de semmi esetre sem később. —y.—

Mérlegszámla. (Felelet a 222. kérdésre.) A mérlegszámla a vagyonmérleg és a pénztári mérleg összevonásából áll.

A vagyonmérleg kimutatja, hogy a számadási év, a fenforgó esetben az 1898-iki év, a múlt évről összesen mennyi vagyonértéket vett át és a következő évről mennyi vagyonértéket adott át. A két vagyonérték közötti különbözet megadja a vagyonyaradást vagy vagyonyapadást s ez a mérlegszámla első tétele. Rendszeres vagyonmérlegnél abban a telkek, épületek, a holt és eleven leltár, a terményanyag és pénztári készletek értéke és a követelek és tartozások értéke feltüntetendő. —Mint hogy a vagyonnak csak egy része t. i. a gabonakészletek, az eleven leltár értéke és a pénztári készlet lett a fenforgó esetben figyelembe véve, a mérleg e tekintetben is hiányos.

A pénztári mérleg csak a készpénzbeli bevételekre és kiadásokra vonatkozik s valódiak csak az üzemből eredő bevételek és az üzemből kiadások, ellenben a birtokostól felvett összegek, mint felvett előlegek, épp úgy mint a birtokosnak átadott összegek, mint adott előlegek csak átmeneti bevételek, illetve kiadások és ezek különbözete megadja a birtokosnak szállított jövedelmet. Mint hogy pedig a pénztári kezelésnél fennmaradó pénzkészlet a vagyonmérlegben szerepel, a mérleg számla csak két tételre redukálódik: 1. Vagyonyaradás és 2. Jövedelmi szállítványra.

A kérdéses esetben ez a megkülönböztetés nincs keresztülvéve s csak így eshetett meg az a hiba, hogy a vetésre, cselédjáraadásra és takarmányozásra fordított gabonamennyiség, mely a vagyon — illetve terményszámadásban mint terménybeli kiadás szerepel és így a vagyonmérleget csökkenti, a pénztári mérlegbe is felvétel, ahol semmi helye nincs, egyrészt mért nem készpénzbeli kiadás, másrészt mert ezen gabonamennyiség értéke a terményszámadásban már egyszer kiadásba tétel és ugyan ez az érték kétszer kiadásba nem tehető.

Hensch Árpád.
Ugar megszántása. (Felelet a 223. kérdésre.) Mint hogy a szerződés világosan kiköti azt, hogy a kilépő bérlő a belépő bérlőnek a szántóföld 20%-át mint kétszer megszántott fekete ugart hátrahagyni köteles, s mint hogy a fekete ugar július elejéig kétszer meg is szántható, ha az első szántás idejében pl. májusban eszközöltetik, a belépő bérlő megkövetelheti, hogy a kilépő bérlő az ugart a rendes időben megszánts. Ha a kilépő bérlő ezt mindazáltal megtagadja, ellene a kereset azonnal megindítandó, hogy a belépő bérlő jogerős ítéletre támaszkodva intézkedhessen olyformán, hogyha a kilépő bérlő még akkor is a szántást megejteti vonakodnék, akkor a belépő bérlőnek jogában álljon a szántásokat saját erejéből eszközölni, de a kilépő bérlő tartozand a belépő bérlőnek ebből eredő összes költségeit megtéríteni. H. A.

Ákácültetés szikes talajba. (Második felelet a 203. kérdésre.) Ákácot szikbe ültetni nem tanácsos, mert sinlik s idő előtt kimarad. Legszebben feltüntetik ezt Szabadka város ákácültetései, hol a mélyebb szikes helyeken

mind kivésztek, míg a homokbuczkákön gyönyörűen díszlik. Szabadkától nem messze, Szeged-Királyhalmon 40 hold homokot kötöttem meg 1885-ben, mely igen sikerült. Itt a kevésbé szikesre tölgyet, szilvát, platánfát raktam, az egészen szikesre a fehér nyár való.

A szilvát jól tűri a sziket, eléggé gyorsan nő és műfát is szolgáltat s így az 1⁵ hold szikes tán azzal lenne célszerűen beültetendő. A csemetéket kopárokra szánt csemetékként lehetne a földművelési miniszteriumhoz július végéig benyújtandó folyamodvánnyal kérni. Ha 1² méter távolságra ültetjük, 2558 drb 2 éves csemete kell holdanként és 12 év múlva megritkítva, a jószág alájuk állhat.

Ha gyorsabb sikert akar, nagyobb suhányokat kell venni kertészről és méteres négyzetes kötelékben elültetve 2300 drb kell holdanként s egy-két év múlva alá bocsátható a marha, mikor már annyira meggyökeresedett, hogy ki nem dörgölheti, esetleg tövissel kötjük körül a törzseket. Elültetni tavasszal vagy ősszel lehet. Földes János.

Gazdasági cselédek segélyalapja.

A „Köztelek” jelentette, sőt részleteiben tüzetesen ismertette, hogy mily alapon kívánna Békés vármegye közigazgatása munkás-segélyalapot szervezni. A szabályzat, mely Békés vármegye köztörvényhatósága elé került, a gazdákra hártja javarészt ezen humánus alap évi terheit, a mennyiben a földadó $\frac{8}{10}$ részéből és az érdekeltek $\frac{2}{10}$ hozzájárulásából kívánna létesíteni ezen nagyszabású és hivatására széles vonalon kész intézményt. A Békés vármegyei Gazdasági Egylet azonban az országos gazdaszövetség álláspontját fogadta el, mely szerint az agrár-szociálizmus (melynek leküzdésére tartja szükségesnek a segélyalapot) országos bajs nem pusztán gazdatársadalmat kell megterhelni, midőn a bajt megszüntetni akarjuk, nem szabad tehát tisztán ennek az osztálynak áldozatkészségére appellálni éppen akkor, midőn egyébként minden tényezőnek be kell ismernie és tényleg beismeri is, hogy immár a földadó leszállításáról, nem pedig emeléséről lehet szó.

Midőn tehát a gazdadosztály nem zárkozik el azon humanitárius intézkedésektől, melyeket egy társadalmi osztály békéje érdekében megtenni kell és kész elismerni, hogy a gazdákra nagy jelentőségű ezen osztály sérelmeinek megszüntetése, vágyaik méltányos teljesítése: másrésztől nem akar a köztudatba olyan, ugys meggyökerezni akaró elveket beplántálni, mintha tisztán a gazdadosztály terhet képezne a társadalmi osztályok harcának áldozatokkal való leszerelése. És éppen a gazdasági egylet intencióihoz képest az alapvető munkát kiadott az egyletnek; a vármegye közgyűlésén megbízott a gazdák érdekképviselete, hogy igyekezzék olyan segélyalap-szabályzatot készíteni, mely a gazdák szempontjai mellett, a tervezetnek humanisztikus vezetőszellemét nem érinti.

Az egyesület tizennégytagu bizottsága most dolgozik a szabálytervezeten. Idő előtt való volna a tárgyalások még le nem ülepedett elveit, nem tisztázott részleteit megírni. A Békés vármegyei Gazdasági Egylet ezen kérdéssel szemben elfoglalt álláspontjára azonban világot vet az az emlékirat, melyet a gazdasági éves cselédeknek teremtendő segélyalap létesítése érdekében a földművelésügyi miniszterhez fölterjesztett.

Tudvalevőleg eddig négy érdekelt törvényhatóság készítette meg a maga munkás-segélyalapját. Az uralkodó felfogás e kész és életbe lépett szabályzatokba, hogy nap-számos osztálynak rokkantság esetére évi kész-díjat kell biztosítani és közbeesőleg a józan mezei munkásnak olcsó kölcsönt nyújtani. Figyelemmel kívül hagyom azon polémikus eszme-

cseréket, melyek a gazdák társadalmában arról folytak, vajjon éppen nem ellenkezőjét érjük-e el ezen alapokból adandó olcsó kölcsönrel, vajjon nem az igények felfokozását, a proletariátus kölcsönző szövetkezetét, egy-kettőnek adósságba kergetését, a garanciákkal nem rendelkező elutasítottaknak gyanúsítását és izgatásait fogjuk e elérni. De erről nem beszélünk. Inkább a tárgyias érvelés komolysága késztet arra, hogy ebben a kérdésben a gazdasági egyesület elfoglalt álláspontját megvilágítsam, amely azért érdemli meg a gazdatiszadalm e tekintélyes organumában a szóváltást, mert egészen más meggyőző és kompetenciái is lényegileg eltérnek azon törvényhatóságok intézményeitől, melyekben ilyen munkásságot alapok létesültek.

A Békésmegyei Gazdasági Egyesület ugyanis azt mondja: szemben a gazdáknak önként felajánlt áldozatkészségével és szemben a gazdáknak nagy terheket rótt 1898. II. t. c. cikkel, a mezei munkások sorsának segítése ma nem oly aktualis, mint a mezei gazdasági cselédeké. Azok az előnyök, melyeket a mezei munkásoknak a feleslegzett munkabér és a törvény rendelkezései nyújtanak, minden éves cselédet elcsalogatnak a rendes bértől, a szintén nagyvonzó nappi munkabérek keresetéhez. Más szóval: még csak egy éves az új törvény és az éves gazdasági cselédek már hiány van. Erre a körülményre hívja föl az egyesület a földmivelségi miniszter figyelmét.

Hízen — mint az egyesület emlékiratában mondja — amíg a szolgálaton kívül álló mezei munkások kedvező viszonyok között egész évi szükségletét két nyári hónap alatt jóformán biztosítja, és a többi hónapok alatt, élvezvén független voltát, csak akkor és úgy vállal munkát, ha kedvére van és azt a reál utalt gazda jól megfizeti: addig az éves cseléd, úgy a saját, mint részben a családja szabadságát lekötve egész éven át kénytelen dolgozni a saját és családja főtartásáért. Mi áll ebből elő? Éves gazdasági cselédekben való hiány, mely a mezőgazdaságot alapjában támadja meg, a rendszeres gazdaság vezetésében kétségkívül az éves cselédek lévén a főtényező.

Az egyesület elodázhatlannak tartja az éves cselédek érdekeit és existenciáját biztosítani törvényhozási úton, avagy rendeletileg, mely által az éves cselédek szolgálatra kedvezőbbé válják.

Biztosítani kell az éves cselédnek nemcsak megélhetését, de biztosítani kell őt öreg napjaira, munkaképtelenség esetére, hogyha java életkorát munkában töltötte el, rokkantsága idején ne a szegények-báza várjon rá. Hanem jogszerű évráradások biztosítsák a pihe-nés, a munkaképtelenség napjait. Nemcsak az így existenciájukban biztosított éves cselédeknek, hanem a gazda és birtokosozásúknak is fontos érdeke eme humanus alap mielőbbi létesítése. W. L.

Gazdasági egyesületek mozgalmá.

A jász-nagykun-szolnokmegyei gazdasági egyesület ezidőszereint élénk tevékenységet fejt ki a szövetkezeti eszmék fejlesztése körül és a megye területén több hitelszövetkezet alapítását tervezi. Az egyesület értékesítési és fogyasztási szövetkezete dr. gróf Almásy Imre elnöke mellett f. hó 15-én tartotta alakuló közgyűlését. A szövetkezet iránt, melynek működése az egész vármegye területére kiterjed, a gazdatiszadalm igen élénk érdeklődést tanúsít s eddig már 1001 db üzletrész jegyztetett. A szövetkezet elnöki tisztét a gazdasági egyesület mindenkor elnöke tölti be; az ügyvezetési teendőket pedig az egyesületi titkár s a közgyűlés által választott 20 tagból álló igazgatóság látja el. Ezenkívül a szövetkezet a vármegye egyik legtekintélyesebb pénzintézetével, a Szolnoki Mezőgazdasági Takarékpénztárral áll összeköttetésben, mely

a pénzügykezelést és a könyvelési ügyeket intézi. A szövetkezet Szolnokon állandó raktárt tart fenn, s működését már megkezdte. Az egyesület fentjelzett napon tartott igazgató-választmányi ülése behatóan foglalkozott az 1898. évi XXIII. t. c. értelmében létesítendő hitelszövetkezetek alakításával is és egyhangúlag elhatározta, hogy a megye területén 20 hitelszövetkezetet létesít s azok megalakítására Lippich Gusztáv elnöke mellett egy szervező-bizottságot küldött ki. — **Anyitramegyei gazdasági egyesület** a működése területén levő mezőgazdasági szeszfeldék érdekei védelmére újból mozgalmat indít. Megirtuk ugyanis, hogy az ipari szeszgyárosok nemrég három miniszterrel is jártak, hogy a mezőgazdasági szesztermelők jogosult törekvéseit meggyőzték s hogy eldicsekedjenek, miszerint ők mezőgazdasági szempontból is sokkal hasznosabbak, mint a gazdasági szesztermelők. A miniszterek előtt kifejezett kívánságuk oda irányul hogy az ő javukra eddig fentartott szeszkontingens ne redukáltassék, vagyis, hogy a mezőgazdasági szesztermelők jövőre se kapjanak elegendő kontingens s ennek folytán tönkbe menjenek. Általános ismert dolog, hogy a felvidéki gazda földjeit szeszfeldé nélkül termőképes állapotban fentartani nem tudja; ez okból az egyesület kötelességéhez híven, védelmükre siet a megtámogatott mezőgazdasági szesztermelőknek s megkereste a Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesületét, hogy az ipari szeszgyárosoknak a gazdákhöz intézett hadüzenetével szemben a gazdák érdekeit hatályosan megvédelmezze. — **Az egyesület által Érsekújváron rendezendő XVII. nemzetközi lóverseny** iránt, mely április hó 30-án délután és május hó 1-én fog megtartatni, a tenyésztők és kereskedők részéről igen nagy az érdeklődés. A bejelentések és tudakozódásokból következtetve, a vásárnak rendkívül nagy forgalma lesz. Ezen vásár 17 év alatt az ország legjelentékenyebb lóversenyévé fejlődött, alig van külföldi lókereskedő, ki ezt fel ne keresné, de ezt természetes is, mert a vásáron mindenféle lóanyag kitűnő választékban kapható. Lakások és istállók az érsekújvári rendőrkapitányi hivatalban rendelkezhetők. — **A Bihar-megyei gazdasági egyesület** a múlt hó folyamán tartotta évi rendes közgyűlését Szabó József elnöke mellett. Az egyesület múlt évi működéséről ez alkalommal előterjesztett elnöki jelentésből a következőket vesszük: rendezett az egyesület 9 községben mintegy 3000 kiscgazda részvétele mellett népies gazdasági előadásokat. A vidéki malmoknál előforduló visszasságok s a molnárok visszaélései ügyében felmerült panaszokról meggyőződést szerzendő, az egyesület a megye összes jegyzőit felkérte, hogy nyújtsanak felvilágosítást a községükhöz tartozó malmoknál uralkodó rendszerekről. A beérkezett válaszokból kitűnt, hogy a várnok tulajdonok több községben. Ezen bajt orvoslandó, az egyesület a hatóságokat kérte fel, miszerint ott, hol a várnok tulajdonosak, azok mérsékeltebben s hogy a malmok ellen felmerült panaszok orvoslása iránt haladéktalanul intézkedjenek saját hatáskörükben. A sok helyütt előforduló gabonauzsorára szintén felhívta a gazdaközönség és az előjáróságok figyelmét, hogy az esetben, ha arról bárhol tudomást szereznek, az illető kir. bíróságnál s egyúttal az egyesületnél is jelentést tegyenek, hogy az uszoravétség ellen a kellő intézkedések megtétezhessenek. A mezőhegyesi ménésbirtokra két tanulmányutat rendezett, a melyeken 207 kiscgazda vett részt. Belépett az egyesület a központi hitelszövetkezetbe 5 alapító részjeggyel s a vármegyében létesítendő hitelszövetkezetek előkészítésére és szervezésére bizottságot alakított. A megyeterületen Komádi községben mintá-parasztagazdaságot létesített. Rendezett múlt évi szeptember hó 25-26-án ügélő- és lóversenyt, a két nap 15 futam tartatott. A megye lótenyésztésének emelése céljából Nagyváradon lótenyésztési jutalomdíjki-

osztást tartott. Van az egyesületnek 146 alapító és 333 rendes tagja; bevétele volt a múlt évben 8064 frt 18 kr., kiadás 6530 frt 54 kr. — **Az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület** Nagy-Enyeden, május hó 4-én díjazással egybekötött tenyészállatkiállítást rendez. Díjazva lesznek, magyar, erdélyi, havasi és pinzgau fajta szarvasmarhák, továbbá bivalyok, sertések és juhok; pénzbeli díjakra csakis a kisbirtokosok állatai tarthatnak igényt. Kifizetve van 35 különböző díj 800 korona értékben.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal.
Az OMGE. közleményei.	651
A gumókőr irtása Boszniában és Hercegovinában. y.	651
Gazdasági cselédek segélyalapja. W. L.	659
Növénytermelés.	
A csalamádé termeléséről. Balogh Sándor.	652
Állattenyésztés.	
Nyári malacoztatás. Optrovicz György.	653
XII. luxuslövésár díjazott lovai.	653
Gazdasági növénytan.	
Elsárgult búzatábla. Mezey Gyula.	654
Gyomirtás sók segélyével.	654
Szőlőszet, Kertészet.	
Ojtás a szőlőtökebe. Liebbald Béni.	654
Gazdasági gépészet.	
Darálógépek és a lóerő. ifj. Sporzon Pál.	656
Üzeman.	
A szabad gazdaság. Jaensch Emil.	656
Levélsekény.	657
Vegyesek.	660
Kereskedelem, tőzsde.	662-664

Vajda-Hunyad-vár pusztulása. Az ezredéves kiállítás épületeinek legszebbje teljesen pusztulásnak indult. A városliget süppedékes, mocsaras talajában a fagerendázatok, amelyek Vajda-Hunyad-vára nyugszik, megrothadtak és annyira süllyedtek, hogy az egész épület megrokkánván, a falak összeroppedtek, a vakolat lehullott, a vakolatot tartó sodronyhálók elszakadoztak, miért is az egész épület annyira közveszélyessé vált, hogy már a télen külön kerítéssel vették körül, hogy a közönség közelébe ne férhessen. A napokban a főváros és a földmivelségi miniszter szakembereiből kiküldött bizottság tüzetesen megvizsgálván az épületet, annak lehordását javasolta, mert a gerendázatok kicserélése és az egész épület kitartozása akkora költséggel járna, hogy azt az épületre ráfordítani nem érdemes, enélkül pedig oly közveszélyes maradna, hogy élő ember közelébe se merészkedhetné. Az ezredéves kiállítás ezen gyönyörű épületének pusztulása bennünket nemcsak az épülethez fűződő kegyeletnél fogva tölt el sajnálkozással, hanem különösen azért, mert a m. kir. gazdasági muzeumnak ezen épületben elhelyezett része az épület lebontásával hajléktalanná válik s a még szilárd reneszánsz épületbe kerül, ahol a már elhelyezett gyűjteményekkel akkora zsufoltságot fog okozni, hogy a szép muzeum gyűjteményeinek megszemlélése majdnem lehetetlenné válik s ezzel a muzeum tulajdokaéppen czéljától elvonatik. Hiuság nélkül el kell ismernünk, hogy a m. kir. gazdasági muzeum szépség és gazdagság tekintetében, páratlanul áll, ezért azt hisszük, hogy Darányi Ignác földmivelségi miniszter, aki a muzeumot létesítette, módját fogja találni, hogy a nemsokára egészen hajlék-

talanná való muzeumnak állandó otthont is teremtsen. Emiatt talán örülnünk is kell az ideiglenes épületek oly gyors romlásának, amelyek pusztuló romjaiból főnixként reméljük kiemelkedni a muzeum értékének megfelelő díszes és állandó új hajlékot.

A szövetkezeti szervezés. A Hazai Szövetkezetek Központi Hítelintézetének kötelekébe tartozó egyes szövetkezetek most tartják évi rendes közgyűléseit s ez alkalommal törvény határozat az irányban is, hogy belépnek-e az újonnan alakult Országos Központi Hítel-szövetkezetbe, mely esetben természetesen alapszabályaikat is megfelelően átalakítják. Ezideig körülbelül 70 szövetkezet jelentette be, hogy föl akar vétetni az Országos Központi Hítel-szövetkezet kötelekébe. Nem lankadó buzgalommal folynak a munkálatok az ország minden vidékén új szövetkezetek létesítése érdekében. Kilencz vármegyében rövidesen 14 szövetkezet alakult meg. Csak most már pénz is legyen a varázsütésre megszületett szövetkezetek hitel-igényének kielégítésére.

A vetések állása. A földmivélsügyi miniszterhez a gazdasági tudósítókól érkezett jelentések szerint Magyarországon egyes vidékeken még mindig panaszoknak eső hiánya és szárazság miatt. Néhol dér is volt, a vegetáció országszerte szépen megindult. Az őszi gabonavetések közül legjobban áll a buza, amely tulnyomó részben kielégítő; csak a férgek károsítják, bár kisebb mértékben. A rozsvetések helyenkint ugyan foltosak és ritkák, nagybárra azonban ezek is kielégítő; az őszi árpában a téli száraz idő helylyel-közzel kárt okozott. A repce helyenkint megromlott, sőt itt-itt ki is szántották. A korai tavaszakra a márcziusi zord idő kissé káros volt ugyan, amennyiben a vetések színüket veszítették, mindazáltal általános az a nézet, hogy a mostani enyhe időjárásban helyreállanak. A czukorrépa vetése és a burgonya ültetése az ország nagy részében még folyamatban van; helyenkint, főképp az Alföldön a kukoricza vetését is kedvező körülmények között megkezdették. A kerti veteményezés jó előrehaladt már, sőt néhol be is fejezték; a szőlőkben is szépen haladnak a munkálatokkal; a venyigék többnyire egészségesek. A legelők és rétek kizöldülésével s a mesterséges takarmányművek fejlődésével a száraz takarmányművek fogyta sem okoz többé anyyi gondot. Általában az időjárás a mezőgazdasági állapotra nézve kedvezőnek mondható. — Olaszországban ugy az őszi, mint a tavaszi vetések kedvezően fejlődnek. — Törökországban a tavaszi vetési munkálatok serényen folynak. A márczius második felében esett csapadék ugy az őszi, valamint a tavaszi vetésekre jó hatással volt.

A préselt amerikai liszt behozatala. A német sajtó méltatlankodásának ad kifejezést, hogy az ameriaknak mód engedtetett préselt liszt-jök behozatalára, melyet térfogatának 60%-ánál kisebb volumenre sikerült préselniök. A németek ugyanis attól tartanak, hogy a préselt liszt elárúsításával tágabb terök nyílik az amerikaiaknak hamisított lisztjök értékesítésére. Nem tudják nekik felejtetni, hogy eddig is sikerült nekik ásványi alkatrészek hozzáadásával lisztet hamisítani, míg azt normális alakban árulták; hát ezután, ha komprimált lisztet adnak el, képzelhető minő hamisításokra adják akkor magokat?! Az egyedüli orvosságot abban ajánlja, hogy a komprimált liszt vámját oly magasra kell emelni, hogy prohibítív színezete legyen. Hogy pedig az amerikaiaknak tényleg sikerült a liszt préselése, azt az „American Müller” mint fajt akkompit említi, azt mondván, hogy a Jugo-féle hidraulikus sajtóval a lisztet sikerült félakkora térfogatra szorítani s ennek dacára azért a liszt megtartja hónap-számmra jó minőségét semmiféle változásnak nincs alávetve s a belőle sült kenyér csak olyan ízű, mint a frissen őrölt lisztből készült.

Ujabbban a komprimált lisztet hat hónapon keresztül tartották egy laboratóriumban, hol különböző hőmérsékletnek s párateltségnek volt kitéve s ennek dacára kitűnő kenyeret d a-gasztottak belőle. Ha a hír beigazolását nyeri, tarthatunk tőle, hogy nemsokára nekünk versenyünk akad az amerikai sajtolt lisztben.

Erzsébet-fák. A földmivélsügyi miniszternek újabbban a következők jelentették be, hogy a boldogult királyné emlékére Erzsébet-fákat ültettek: gróf Almássy Dénes, Bittó István, Csernyus Aláné, Czapo Dezső, Dávid Sándor, Hándy Samu, Heteyi Sámuel pécsi püspök, Kendeffy Árpád örökösei, Kinezig János, gróf Königsberg Fidé, Koller István, Kuziniszky János, herceg Lichtenstein Alajos, gróf Lónyay Margit és Menyhért, báró Mednyánszky Imre, gróf Pongrácz Jenő, Solyom Barna ev. ref. lelkes, herceg Sulkovszky József, gróf Thoroczkay Miklós, gróf Zselénszki Róbert; a községek közül: Almás-Kamarás, Abádszalók, Darvas, Dénesfalva, Illésfalva, Imrich-Istvánfalva, Kolbach, Lazonpatak, Leszkerján, Mindszent, Ó-Tura, Pálmafalva, Perjámos, Szepes-Szt-Lőrincz, Sztraczena, Temezin, Teplicska, Varsány és Zalathna; továbbá a beszterezébányai ügyészség, a csuci állami köbánya- és közüző-telep vezetősége, a fekete-körösi armentesítő társulat, a kiskunlachházi redempzionális közbirtokosság, a ladamos-alamori unitárius vallás-uradalom, a marezali királyi járásbíró, a Raba szabályozó társulat, a torontali helyi érdekű vasút részvénytársaság és a wlkowitzi bányatársulat. Kisújszállás város az 1898-ban alakított népkertet Erzsébet királyné-igertnek nevezte el. Kolozsvár város a fellegvárba vezető utat Erzsébet-utnak nevezte el, fákkal ülteti be és emlékszóbot is emel. A magyar tud. akadémia Széphalmon Zemplén vármegyében Kazinczy Ferenc és nejeinek sírja körüli parkban egy tisztáson több ezer fenyőből álló facsoportot létesített. Gróf Somssich Adolf, Kisváradon egy 6 holdas területet kérté alakított s azt a községnek üdülő helyül engedte át s benne egy szobor föllállítását szorgalmazza; babocsai uradalomban pedig egy 15 holdas területet körsíffal ültetett be és azt Erzsébet-igertnek nevezte el. A tordai m. kir. erdőgazdálkodás tordai hasadékbán ültetett el 100 fenyőfát. A földmivélsügyi miniszter ez alkalommal is több ezerre menő esemetét osztott ki díjtalanul a fenti cézélra.

A magyar vaj kivitele. A magyar vaj-kivitel őrvedetes haladást mutat. A nagy nehézségek dacára évről-évre nagyobb mennyiségű magyar vaj jelenik meg immár nemcsak az európai piacokon, hanem Dél-Amerika és Ázsia kikötővárosaiban is, ahol a magyar vaj már olyan jó hírnevet örvend, hogy leghatalmasabb versenytársaival: a dán és francia vajjal a versenyt felveszi. A múlt évben a következő piacokra szállítottak magyar vaját: Anglia 126 kg., Bosznia 204 kg., Brazília 14839 kg., Bulgária 354 kg., Kína 193 kg., Egyiptom 40 kg., Franciaország 195 kg., Japán 180 kg., Németország 33425 kg., Svájc 550 kg., továbbá Törökországba, Japánba és Kinába is indítottak próbaszállítmányokat, melyek sikerrel kecsgettek. A magyar vaj tehát ismertté kezd lenni az egész világon.

A gazdák Eldorádója. Zolla Dániel, a prignoni gazdasági tanintézet tanára a párisi központi gazdasági egyesületben, közelébb a „Tunisi gyarmatok fejlődéséről” tartott felolvasást, melyben a francia protektorátus alatt álló tartomány mezőgazdasági viszonyait esetezte. Elmondta, mily könnyen szerez ott magának a telepes földet, mily óriási területek várják még a munkás kezeket; hogy ott a gabona s takarmány minden fajtája mily virgán termelhető, végre a helyi s éghajlati viszonyok mennyire kedveznek az állattenyésztésnek. A szőlő s olajfa termelés egész biztosan meghozza a 10%-nyi tisztajövedelmet. Felolvasó, ki bejárta az ottani vidéket, azt tartja,

hogy a francia tőke kitűnő elhelyezésre talál Tunisban s a biztos sikernek csak az az egy a feltétele, hogy oly intező gazdákra s tisztekre találjanak a telepítő társulatok, kik passzionátus gazdák s gyakorlatilag is értik szakmájukat. Tunisban a legutóbbi 15 év alatt a francia gyarmatosoknak 450.000 hektárnyi föld lett mivélés alá adva s még háromszor ennyi vár megművelésre.

Bejelentések a XIII. tavaszi luxuslővására. A f. hó 28., 29. és 30. napjain rendezendő luxuslővására az alábbiak jelentettek be fogatokat és paripákat: Hornyák Mihály 3 kettes, 1 hátsó, Fischer Zoltán 1 kettes jukker, 5 hátsó, Griebseh Béla 1 hátsó, Irinyi Csaba 1 kettes, Robicsék Józsefné 1 kettes, Szent-Ivány Farkas 2 kettes jukker, Herzfeld Frigyes 1 hátsó, Wratarics Gyula 1 egyes, Berchthold Miklós gróf 1 négyes, 1 kettős jukker, Halász Aladár 1 négyes, egy kettős jukker, Szapary Pál gróf 3 kettes, Porubszky István 2 kettes, Herzfeld Oszkár 1 kettes jukker, Zichy János gróf 1 hátsó, Kubinyi Márton 2 kettes, 1 hátsó, Forster Géza 2 kettes, Sebastiani Jenő 1 kettes, Bossányi Ödönné 1 kettes, Révay Gyula báró 1 négyes, 1 kettes, Andrassy Sándor gróf 1 kettes jukker, 1 hátsó, Széchényi Imre gróf 1 kettes jukker, 1 hátsó vadászó, Weinkheim Ferenc gróf 1 kettes, Teleki László és Gyula gróf 1 négyes jukker, Paulovics Dezső 1 négyes jukker, Almássy Kálmán gróf 2 kettes, Biordi Egon gróf 1 egyes jukker, Tóth János 1 kettes jukker, Kornhaber Adolf 1 hátsó, Herzog Péter 1 kettes, Thassy Árpád 1 kettes jukker, Csernyus Aláné 1 kettes jukker, Baics Gerő 1 kettes, Taubinger Béla 1 kettes, 2 hátsó, Wopperschal Antal 1 kettes, Reusz Hermann 1 kettes jukker, 1 hátsó, Schladowszky József 1 kettes, Engl Hermann 1 kettes jukker, 1 hátsó, Banffy Miklós gróf 2 hátsó, Kund Jenő 1 kettes, 1 hátsó, Lits Gyula 1 kettes jukker, 1 hátsó, Sztahó Károly 1 kettes, Plahy József 1 négyes jukker, Döry Jenő 1 kettes jukker, 2 hátsó, Balás László 1 négyes jukker, Tóth Elemér 1 kettes jukker, W. Gotter báró 1 kettes jukker, Benedicty Gyula 1 kettes, 1 egyes, Molnár József 2 hátsó, Klein György 1 hátsó, Noszlopy Emil 4 hátsó, Freystädler Jenő lovas 1 kettes jukker, 1 hátsó, Maar Zoltán 1 egyes, 1 hátsó, Brachfeld Lajos 1 kettes, 3 hátsó, Prónay Péter 1 kettes, Fáy Béla 1 kettes jukker, 1 egyes, 1 hátsó, Sebastiany Vilmos 1 kettes jukker, Benyowszky R. gróf 1 kettes jukker, 2 hátsó, Miklós Ödön 1 négyes jukker, 1 kettes jukker, Beleszlin Dusan 2 kettes, Nedeczky László 1 kettes, 1 hátsó, dr. Bunsel Alfréd 1 hátsó, Balázsovics Oszkár 1 egyes, 1 kettes jukker, 1 hátsó, Bruder Antal 1 négyes jukker, 3 kettes 1 kettes jukker, Keller Béla 1 négyes, 7 kettes, Daróczy Tamás és Zoltán 1 négyes, Daróczy Zoltán és Aladár 1 négyes jukker, Krnajszyk Vlodo 1 kettes, Kállay Zoltán 1 kettes, Förster Ottó 1 négyes jukker, Rumbach Géza 1 kettes, Farkas Zoltán 1 négyes jukker, 3 kettes jukker, 2 hátsó, Hamaliár Lajos 1 kettes, Fölsinger Ferenc 3 kettes jukker, Dungserszki Antal 1 kettes, Schoenberg Gusztáv 1 négyes, 1 hátsó, Marik József 1 kettes, 1 egyes, Keczer Miklós 2 kettes, Degenfeld Lajos gróf 1 négyes, 1 kettes jukker, Sipos Gyula 1 hátsó, Sacellary György 1 hátsó vadászó, Szentgyörgyi Miklós 2 négyes jukker, Sztankoványzky János 1 kettes jukker, Nedeczky Szendrő 1 kettes jukker, 3 hátsó, Weisz Adolf 2 kettes, 1 egyes, Thassy Géza 2 kettes jukker, 1 egyes, Beke Béla 1 kettes jukker, Gaál Gyula 1 hátsó, Tumbász Lázár 1 kettes, Veress Gyula 2 kettes jukker, Putnok Mór 2 kettes, Wodiáner János 2 kettes jukker, Borhy György 1 kettes jukker, 1 egyes, Pétery Ödön 1 hátsó vadászó, Schwarz Pál 1 kettes jukker, Kuluncsics Jakab 1 kettes, Karsay Vilmos 1 kettes ponny, 4 hátsó, Braun testvérek 1 négyes, Grósz Antal 1 kettes, Breuer Ignác 2 kettes, Hoepfner Gyula 1 hátsó, Grósz Jenő

tnek 146 ala-
vétele volt a
dás 630 frt
vei gazdasági
hó 4-én dija-
tást rendez.
havas és
vábbá biva-
dijakra csakis
igényt. Ki-
korona ér-

K.

Olda.	
651	
651	
659	
652	
653	
653	
654	
654	
654	
656	
656	
657	
660	
662-664	

Az ezred-
teljesen
üppedékes,
k, amelye-
negrothad-
gész épület
ztek, a va-
dronyhálók
let annyira
élen külön
vőség köze-
város és a
eiből kikül-
n az épü-
mert a
ész épület
hogy azt
enélkül
ez ember
ezredéves
pusztulása
dó kegye-
nem kü-
sági mu-
része az
s a még
ol a már
foltsságot
eményei-
nné válik
jától el-
nk, hogy
gazdag-
azt hisz-
elésügyi
módját
hajlék-

1 háts vadászló, Navratil Akos 1 háts, Herber Nerbert 1 háts, Dianzer Vtktor 1 háts, Kontz Sándor 1 női háts, Szokoly Gyuláné 1 kettes, Wermer Ferencz 1 kettes jukker, Bay Géza 2 négyes, 1 kettes. Összesen be van jelentve 370 darab ló.

A miskolci gyapjvásár az idén f. é. június hó 14-én fog megtartatni. A beraktározással egybekötött vásárt — az ideit már a hetedik — a Miskolci Hitelintézet r.-t. nyilvános áru-s terményraktárában, külön e célra létesített helyiségben tartják meg. A vásárra a szomszéd megyék nagyobb s jobb termelői küldik gyapjuikat és azt külföldi vevők is szép számmal szoktak felkeresni. A miskolci gyapjvásárra az érdekeltek figyelmét a Miskolci Kereskedelmi és Iparkamara felhívja.

Osztálysorsjegyek nagy választékban kaphatók az általánosan ismert Lukács Vilmos (Budapest, V., Fűrdő-utca 10.) bankházában, hol az osztálysorsjátékra vonatkozó mindenemű kérdésben szívesen kap mindeki felvilágosítást, valamint kívánatra játéktervezetek azonnal ingyen és bérmentve megküldetnek.

Szuperfoszfát

kainit, chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammoniak

Szólótrágya-compositio

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitünő minőségben ajánl a

„HUNGÁRIA“
MŰTRÁGYA, KÉNSAV ÉS YEGYI IPAR
RÉSZÉNYTÁRSASÁG
BUDAPESTEN,
VI. KER. VÁCZI-KÖRUT 21. SZÁM.
Részletes utasítások kívánatra ingyen és bérmentve.

1898. évi forgalom: 26,239 mm.

Felhívjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét

a budapesti gyapju-aukeziókra,

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg. Az aukeziókra felkültött és „Gyapjuárvérsi” váliat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” ozimzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdvezményben, valamint ingyen rakározásban részestülnek.

Mindenemű felvilágosítással szolgál:

HELLER M. S TÁRSA,
BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 13.

Millenniumi nagyérem nagyban terelés, kivitel és versenyképességért.

Apollo kőolajfinomító-gyár r.-t.

Részvénytőke 3,000.000 korona.

Gyár: Pozsony.

Iroda: Budapest, V., Váci-körut 32.
Táviratok: APOLLO BUDAPEST.

Budapest telefon 2692. Pozsony telefon 195.

Petroleum, ligroin, nyersbenzin, motorbenzin, rektifikált benzin minden minőségben, gázolin, ásvány-, kenőolajok, l-a. hengerolaj, l-a. gép-olaj, orsóolaj, tengelyolaj, tovtotte-zsir paraffin. Stearin- és paraffin-gyertyák.

Az olaj bizalmi czikk.

Ásvány-, gép- és hengerolajokat szállítunk amerikai és orosz nyersanyagból előállítva, mindenkor egyenlő minőségben és a ki egy izben nálunk vett, az szükségletét ismét újból nálunk fogja fedezni, mivel szolidan szolgáljuk ki.

Kérünk tehát próba-megrendeléseket.

Apollo kőolajfinomító-gyár részvénytársaság.

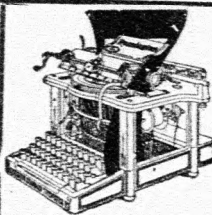
Iroda: Budapest, V., Váci-körut 32.

Paprika-köles vetőmag

legelsőrendű, 98% csiraképességgel jutányosan kapható

FREUND ANTAL és FÜLÖP cégnél
Budapest, Dorottya-utca 7. szám.

„REMINGTON“ IRÓGÉPEK VILÁGHIRŰEK.

VALLÁS-és KÖZOKTATÁSÜGYI magy. kir. minister

Kivonat a Hivatalos Közlöny-ből.

„A vallás és közoktatás-ügyi magy. kir. minister a Remington irógépet (kapható Glogowski és Társa budapesti cégnél Erzsébet-tér 16. sz.) az állami és egyáltalában a hazai tanintézetek részére leendő beszerzésre ajánlja.

Festékpárna mellözve. — 4-szeres billentyű 8-szoros helyett. — Legfinomabb acélszerkezet. — Közismert nagy tartósság. — Központi vezetékek nélkül. — Teljes magyar és német billentyűzet. — Minden betűnek csak 1 billentyűje. — Legnagyobb sokszorosító képességgel.

A REMINGTON nagy sikerrel használják. A magyar osztrák, francia, angol orosz és az amerikai kormányok.

A magy. kir. bel- és földmiv. az igazság, a honvédelmi- és a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumok, Flumel kormányzóság, — Magy. kir. államvasutak igazgatósága, M. kir. államvasutak üzemeltetősége, — M. kir. államvasutak gépgyárai, — Magyar általános hitelbank, — Ganz és Társa, — Budapest székes főváros, Kirtábia Budapest, Győr stb. — Gr. Károlyi Imre urad. igazgatósága, Mágocs. — Magy. Mezőgazdák szövetekezete Bpest. Reé Jenő püspöki urad. bérli Veszprém. Dr. Réter Zoltán, gróf Festetics urad. ügyésze Budapest, — Győri püspökségi központi iroda Győr. Osztr. m. államv. társ. urad. igazg. Budapest. Zichy Nándor gróf urad. számvevői hivatala Bpest. I. I., Krisztina-u. 22. M. kir. állami jószágigazgatóság Arad.

Továbbá számtalan pénzügyintézetnél, gyárban, kereskedőknél, iparkamaránál, ügyvédeknel, megyéknel, városoknál, közjegyzőknél, erdészknél, írónál, tanároknál, iskolákban, uradalmaknál stb. stb.

Remington irógépet kívánatra vételkötettség nélkül küldünk saját költségünkre az ország bármely részébe díjmentes bemutatásra és az egyszerű kezelés begyakorlására bárhova ugyancsak saját költségünkre küldjük ki tisztviselőinket. — Arjgyezék bérmentve és ingyen.

GLOGOWSKI és Társa BUDAPEST, Erzsébet-tér 16.
Remington irógépek és Edison-mimeographok kizárólag jogosított eladási telepe.

Gazdák! Figyelem!

Vasvitriolt repesén kiirtásához csakis azonnali megrendelés mellett a legolcsóbb árakon szállít

Michael Barthel & Comp.

Wien, X. Keplergasse 20.

ALAPITTATOTT 1872.

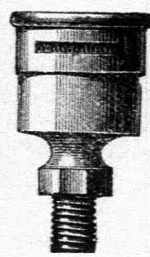
SCHOTTOLA ERNŐ, BUDAPEST.

Műszaki közp. üzlet: Gyár:

VI., Andrassy-út 2. VI., Révay-u. 16.

Fonciére-palota. (Saját telepen.)

Gőzcseplőgépek javítására és felszerelésére ajánlok

Dobsineket

bármely kívánt profilban,

Kenőszelenczék

minden létező rendszerben,

Csapágyfém

legkiválóbb minőségben,

Szizjakat

legjobb színbőrből,

Kenderhevedereket

duplán és háromszorosan keresztbe szöve, valamint a hozzávaló pléh felvonóserlegeket.

Rétég-fém

Legolcsóbb beszerzési forrás minden egyéb műszaki és mezőgazdasági szükségleti cikkben.

Arjgyezékek kívánatra ingyen és bérmentve.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Napi jelentés 1899. április 21.

Az utóbbi napokban Amerikából néhány kedvezőtlen jentetés érkezett a vetésekről, bár itt az időjárás eléggé kedvező, az árhanatlanás bár a határidő-üzletben megszűnt sőt az októberi buza némileg szilárdult is.

Készbu: a, a malmok teljes visszavonulása miatt, melynek főoka a lisztüzlet rossz menetében keresendő, további árcsökkenést szenvedett. Ma mintegy 10,000 métermázsra került piacra, mely mennyiség csak további 5—10 kr. árengedménnyel volt elhelyezhető.

1899. évi április hó 21-én a gabona-csarnokban a titkárságnál bejelentett gabona eladások lajstroma.

Eladott:

Tiszavid.:	500 mm.	80 kg	frt	9.52	3	hóra
	200	80	9.55	3	hóra	
	100	79	9.45	3	hóra	
	100	79	9.30	3	hóra	
	100	79	9.20	3	hóra	
	150	78	9.20	3	hóra	
	100	78	9.20	3	hóra	
	1500	78	9.25	3	hóra	
	1000	78	9.35	3	hóra	
	100	78	9.45	3	hóra	
Felsőtisavid.:	100	76	8.50	3	hóra	
	100	79	9.20	3	hóra	
	100	78	9.20	3	hóra	
Festvid.:	100	81	9.50	3	hóra	
	100	79	9.35	3	hóra	
	350	78	9.10	3	hóra	
	100	78	9.20	3	hóra	
Bácskai:	1700	74	9.45	3	hóra	
	200	73	8.90	3	hóra	
Román:	3200	76	6.45	3	hóra	

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évi en.
Elnök: TELEKI GÉZA gróf. Alelnök: CSAVOSSY BÉLA.
Igazgatósági tagok:
ANDRÁSSY GÉZA gróf., BUJANOVICS SÁNDOR, DESSÉWFY ARISTID, PÜSPÓKY EMIL,
RUBINEK GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILÁSY ZOLTÁN, SZÓNYI ZSICMÓD,
TELEKI SÁNDOR gróf.
Vezérigazgató: SZÓNYI ZS. GYÓND.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdaközönység általános elismerése szerint egy a tűz-ránt a felelősség terén hiven megfelel hivatásának; folyton fejleszté a reformokat, melyeket a gazdaközönység évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

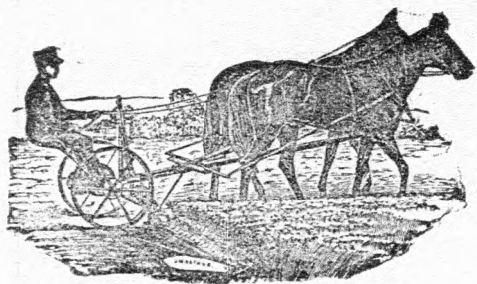
épület és átalány (pauschal) biztosításnál rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek. Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek. Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek. 5024

Sajat gyártmányu

„Darling“ fűkaszalóink

és „Handy“ marokrakó aratógépeink

felülmúlják egy ezélszerű szerkezet, mint tartóság tekintetében az eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E mellett jelentékenyen olcsóbbak a magas vám- és fuvarköltéssel behozott amerikai gépeknél.

Arajjánlattal és esetleges felvilágosítással szives megkeresésre készséggel szolgálunk.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

*** BUDAPEST, ***

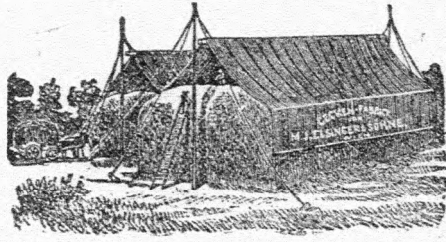
V. ker., Váci-körút 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lógereblyék, (széna-és gabonagyűjtők), gőzcseplőkészletek, kazalozók stb. nagy választékban.

Vizmentes ponyvák

kazalok, gépek és kocsikra. Olcsóbb és legjobban elpusztíthatlan minőségben. Legnagyobb és legregibb gyár az országban.

KAZAL-PONYVA.

Repcze-ponyvák

(nem vizmentesek) maggyűjtő és behordásra, tartós, jó minőségben.

Alapított 1831. 46 kintelés.

CS. KIR. SZAB. VIZMENTES SZÖVET-GYÁR.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST, TELFS, BÉCS, I. Volksgartengasse 1. (Bellaria).
V., Mária Valéria-utca 10. sz. (Thonet-udvar). (Tiroli).

Vizmentes takarók (ponyvák).

Gabona és lisztes zsákok, legjobb és legolcsóbbak. Esőköpenyek és öltönyök, gummi és Waterproof szövetből. Kender tömlők. Tüzi és itatóvédredek.

Pormentes és zajtalan, elismert leg- szőnyegek és előtétek, fűzők, lépcsők és folyosókba. Legjobb és legolcsóbb padlózatfedő **LINOLEUM**

Gazdasági és vadász cizellókra **SÁTRAK** teljesen felszerelve, könnyen felállíthatók.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. Leggyorsabb kiszolgálás. Minden város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják és szíveskedjek határozottan **ELSINGER** gyártmányt kérni.

Vintschgau hasas tehének tejelési képesség

2500—3000 liter,

melyet több oldali bizonylatokkal igazolhatok, kaphatók

PICK OSWALD-nál,
VIII. Külső Kerepesi-út 1. sz.

Magyar fenyőmag pergető intézet és erdészeti magkereskedés

Faragó Béla ZALA-EGERSZEGEN.

Külföldre díszoklevél, arany és ezüstéremmel. Legutóbb a marosvásárhelyi gazdasági kiállításon díszérő aranyoklevéllel!

Ajánl kedvezményes vasuti szállítást mellett mindennemű hazai és exotikus legmagasabb csiraképességű

Erdészeti magvakat

és kocsányos és kocsánytalan tölgyemléket.

Árjegyzék és számos erdészeti hatóság elismerő nyilatkozatainak gyűjteménye kívánatra bérmentve küldetik. 7327

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Örökös gyertya

Korszakalkotó találmány, megbecsülhetetlen értékű szállodák, vendéglők s minden egyes háztartás részére.

Ára darabonként csak 90 kr. (A pénz előleges beküldése mellett portómentesen megküldve.)

KARL BENDER I., WIEN IV., L.

BESSEMER-FESTÉK

(VÉDJEGY: ÜLLŐ)
 a legjobb, évekig tartó ROZSDAVÉDŐ ANYAG
 vas- és hullámbadogtetők, szerkezetek, harántrudak, rácsok, gépek stb. részére.
 Mint famázolat is kitűnő konzerváló szer.
 Tartósabb, szaporabb és a különféle behatásoknak sokkal jobban ellenáll, mint minium
 és olajfestmény. — Alkalmazása egyszerű és olcsó.
 Gazdasági üzemekben, uradalmakban, tejjgazdaságokban, szeszgyárakban stb. évek óta kitűnően bevált.
 Szakkörökből való számos elismerő-nyilatkozattal, mintával szinkarttyával szívesen
 szolgálnak az egyedüli gyárosok

LUTZ EDE és TÁRSA, Pozsony, Gyár-ut 20.

Eladó birtok.

Kálozdon — Fehérmegyében — nagym. gróf Zichy Jenő tulajdonát képezett
100 holdas birtok 10 hold területét elfoglaló **kastélytal** és parkkal
 eladó. A kastély 22 szobából 2 salonnál, 3 konyhából áll s el van látva több
 istállóval pajtával, fészer és melléképületekkel. A parkban fenyőfák és díszfák,
 gyümölcsös, konyhakert és 2 jó ivóvízű kut van.

➔ **Birtok és kastély külön-külön is eladó.** ➔

Bővebb felvilágosítással szolgál a jelenlegi tulajdonos:

Deutsch Adolf

KÁLOZ, Fejérmegye. 7751

Kitűnő minőségű a magyarországi téglagyártól, a kaszák és szeszkavágók-készítők gyári áron.

Van szerencsénk ajánlani

szavatolt tisztaságu

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15—20% citrátban oldható foszforsavtartalommal és
 85—100% porfinomsággal.

Felülmulhatlan, minden talajra alkalmas trágyaszert, különösen sovány
 talajok javítására, kitűnő hatású az összes gabonafélék, kapás és olaj-
 növények, lőhere és lucerna, szőlő, konyha- és kerti veteményekre, kivált-
 képen a rétekre. **Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb fosz-**
Forsavtrágya tekintettel hatásának tartósságára, felülmúlja az összes
 szuperfoszfátokat. — A citrátban oldható foszforsav-tartalomért
 szavatosságot vállalunk, netán a hiányt megtérítünk. Arajánlatokkal,
 szakmunkákkal és egyéb felvilágosítással a legkészségesebben szolgálunk.

A csehországi Thomasművek prágai foszfátliszt
 eladási irodájának vezérképviselősege

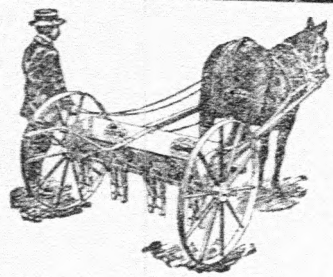
a magyar korona országjainak területén

KALMAR VILMOS, Budapest,
 Erzsébet-körut 34. szám.
 Martellin a legfinomabb dohánynemesítő trágya kiz. eladása. **Kainit.**

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
 Üllői-ut 25-dik szám.

➔ Több mint 3000 szóró már használatban. ➔

DOBRY eredeti, igen bevált és leg-
 jobbnak elismert szabadalmazott.

„IDEAL”

Universal chilisálétróm szóróját,
 melynek rendes és kitűnő működése és
 a sálétróm egyenletes szórása felül-
 mulhatatlan.

kétsoros kézierőre, 7324

4 soros, 5 és többsoros vonóerőre,

ajánlja és kívánatra árjegyzéket bővebb leírással ingyen és bérmentve
 küld a:

Landwirtschaftliche Maschinenfabriken

ANTON DOBRY UNTER-CETNO
 és Jungbunzlau Csehszlovákia.

➔ Működése felülmulhatatlan. — Utánzatoktól óvatik. ➔

A drága sálétróm nagy megtakarítás.

Iparosok és gazdaságok részére ajánlja a

Drezdai Motorgyár r.t.

(e. Moritz Hille Drezda-Altsadt.)

legújabb szabadalm. szerkezetű gáz-, petrolenum-
 és benzínmotorait és mozonyait egyszerű
 javításokkal és újításokkal.

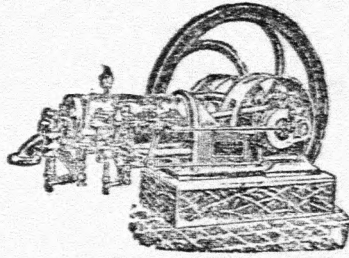
Minden kiállításon és versenyen

első érmeikkel és díjakkal kitüntetve.

Több mint 3700 motor üzemben 20.000 lóerővel.

Vezérképviselő: **Gellért Ignác** Budapest

VI., Eötvös-utca 44.

T. Cz.

A Deering-féle amerikai gyártmányu **arató-gépek** és
fűkaszaló-gépek nemcsak a külföldön részesültek elsőrendű
 kitüntetésekben, hanem legutóbb **mezőhegyesi nemzetközi**
aratógépversenynen is mindannyia kitüntetés és elis-
merésben részesült. Nevezetesen első díjjal

➔ **nagy aranyéremmel** ➔

a Deering-kévekető aratógép lett kitüntetve. Azóta pedig
 hazánkban több száz példányban a legnagyobb sikerrel dol-
 goznak, mit tisztelt vevőim nyilatkozatai teljesen igazolnak.

Ezen gépek mielőbbi megrendelését, hogy azok kellő idő-
 ben szállíthatók legyenek, nagyon melegen ajánlom.

A szállított gépekért pedig a legmesszebbmenő garan-
 cziákat vállalok.

Kitűnő tisztelettel

Propper Samu

Budapest, Váci-körut 52.

mint a Deering-gyár kizárólagos
 képviselője.

Aratógépekre Szombathelyt és Mezőhegyesen I. díjak arany érmek.

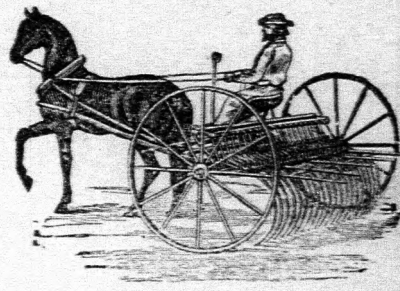
Kühne E.

MOSONBAN (1856)

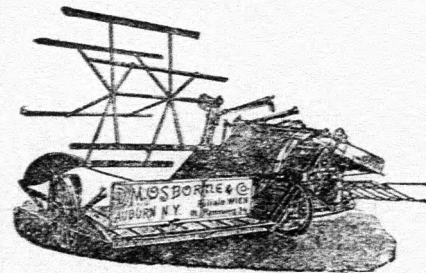
Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára

ajánlja

D. M. Osborne és Társa hirneves
 fűkaszaló, marokrakó- és kéve-

kötő-, aratógépeit, szénafor-
 gató és Columbia-Cultivátor-
 kapáló gépeit, lókapák, töltő-
 getők és Rohr-féle répakapait.
 Hollingsworth-, Heureka- és
 Kedvencz-lógeréblyéit. Kézi
 cséplők, 2—4 lóerejű járgány-

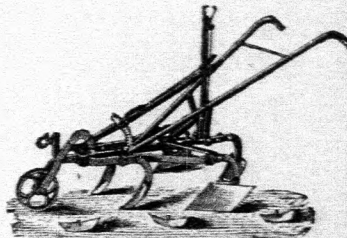

cséplőkészletek, szelelők, rosták,
 konkolyozók.

„Hungária”-, „Mosoni” és
 „Jubileum Drill” sorvetőgépek.

FÓRAKTÁR:

Budapest, VI., Váci-körut 57a.

Egy 5' dobszélességű, nagyon keveset használt
 legjobb karban levő

gőzcséplőgép,

I-ső rendű hazai gyártmány (mozdony nélkül) eladó.

BAUMGARTEN PÁL, Laposmajor
 u. p. Orosháza. 7778

Még minden résztvevő aratógépversenyen, ép úgy 1898. évi július hó 11-én Hódmező-Vásárhelyen is a két első díjjal **aranyérmekkel** lett kitéüntetve.

Mc Cormick

a világ legrégebbi arató- és fűkaszalógépgyára Chicagóban.

Magyarországi kizárólagos vezérképviselőse:

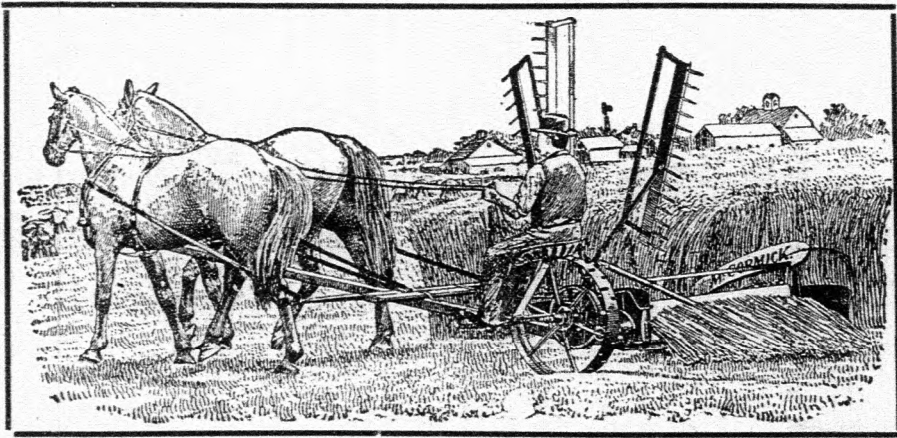
BUDAPESTEN MÜLLER és WEISZ VI., Gyár-utca 66.

Ajánlják: a legmegbízhatóbb **MC CORMICK „HUNGÁRIA“** kéveket aratógépet, a legtökéletesebb **MC CORMICK „DAISY“** marokrakó aratógépet és a legújabb s legjobb **MC CORMICK „NEW 4.“** fűkaszalógépet.

Számos kitéüntetés és elismerő levél igazolja

Legjobb a világon!

és legkedveltebb

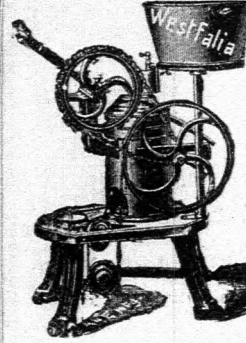
Legjobb a világon!

a legkedveltebb

Mc Cormick gyártmányú gépek bámulatos tökéletességét:

Gépeink nagy számban, a gazdák teljes meglégedésére az ország minden részén működésben vannak.

Westfalia-Separator

óránként 75-300 l. munkaképességgel, minden rendszer föltöltött áll.

Könnyű, zajtalan járás, utóérhellen erős lefűzés. Nincsenek berakó tányérok, nincsenek srófok, nincs gummitömítés. A jelenkor legegyszerűbb és legmunkaképesebb separatora, fogaskerekek nélkül, zseniálisan tervezett lánczajrással, melyet minden lakus azonnal megért. Kis helyet foglalnak el s a talajon felszórás nélkül mozdulatlanul állanak.

Nincs törés, nincs javítás. Minden tejgazdaságban nélkülözhetetlen s szívesen adom a gépet nyolcz napi próbaidőre. A legolcsóbb árak és legszellőbb kiszolgálás.

Kimerítő prospektusok ingyen és bérmentve.

ANTON TOMS

WIEN, XIV/I Johnstrasse 8. 7747

Gazdasági, pinceszeti és tehenészeti gépek és eszközök.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

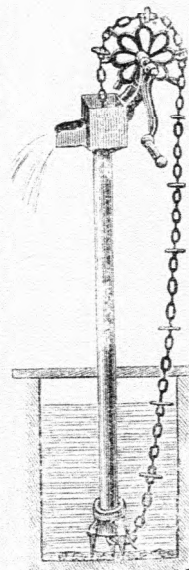
gazdák és hizlalók használatára.

Irta K. Ruffy Pál.

Ára portómentes küldéssel 1 forint 10 krajczár.

Láncz-szivattyúk

viz, trágylé, Melasse, kátrány és más folyadék részére.

Igen alkalmas pözegeződrök, mészárszékek, építkezések stb. efélekben a kocsis hordókba való szivattyúzáshoz 70, 82-100 mm. nyílással a szivattyú 3-10 litert húz percenként, a miért a felolcsótságot elvállalom. Nemesak tiszta vizet vagy trágylévet emel, hanem rongyokat, csontot, beleket, régi cipőket és döglött baromlit és más a gödörbe esett tárgyakat a nélkül, hogy eldugulna vagy működésében zavar állna be, a mi más szivattyúknál teljesen lehetetlen. Mivel a láncz-szivattyúknak sem szelepe sem alapja nincs eldugulás vagy törés lehetetlen. Tisztítás és befagyás ki van zárva. — Ezen szivattyú a jelen kor legtartósabb szivattyúja, a ki a láncz-szivattyút működni látta, másfélt nem vesz, mivel más szivattyúkhoz képest igen olcsó. — Több ezer van működésben. Több száz dícsérő irat felett rendelkezem. Jelen-tékenyebb gazdaságok tulajdonosainak 3 heti próbára küldöm a szivattyút és meg nem felelés esetén saját költségem visszazszerzem. Árjegyzéket kívánatra küld.

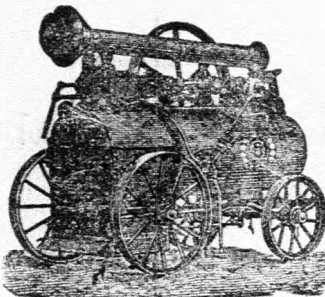
Josef Klement

gépgyár Hrobetz bei Raudnitz Böhmen. 3044

Fehér Miklós

gépgyára

BUDAPEST, IX., Üllői-út 23. szám.

Ajánlja a m. k. államvasutak gépgyárában készült gőzeséplő garnitúrákat, Compound locomobilekat stb., raktáron tart mindenemű gazdasági gépet, benzinkomobilekat, földművelési eszközöket,

jól kijavított

locomobilekat és cséplőgépeket különböző gyártmány és nagyságban. Ajánlja jól felszerelt gépműhelyt gépek javítására és malomszerelvények gyártására. Csereüzletek lokomobíli és cséplőgépekre köttetnek.

„Millenium“ arató- és fűkaszalógépek.

Jutányos árak és előnyös fizetési feltételek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A mesterséges borok

készítésének

forgalomba hozatalának tilalmáról szóló

Törvény.

Magyaróráj jegyzetekkel ellátta:

Dr. LONYAY FERENCZ.

Ára 80 kr.

HAZÁNK EGYETLEN ÁLLATGYÓGYÁSZATI LABORATORIUMÁBÓL

VALÓDI MAGYAR HAZSLINSZKY-FÉLE

Hazslinszky-féle magyar Restitutionsfluid lovaknál rendkívül erősítő folyadék, azonkívül rándulásnál, izmok merevségénél és trainignél kitűnő hatású gyógyszer ára 1 frt 20 kr. Hazslinszky-féle magyar Korneuburgi állattáppor lovaknál, szarvasmarháknál és juhoknál mint kitűnő étvágyjavító és tejszaporító szer nélkülözhetetlen a gazdaságokban, ára 70 és 35 kr. — Beszerzhető: HAZSLINSZKY KÁROLY állatgyógyászati laboratóriumában és patikájában, Budapest, VIII., Rökk-Szilárd-u. 28. Megrendelhető minden magyarországi patikában. Csak Hazslinszky-félt tessék kérni!!

Stájer és tiroli loden

135, 140 cm. 1 frt 35 kr., erősebb minőség 2 frt 15 kr.

Sport- és vadász loden

140 cm. széles 2 frt 40 kr., tiszta gyapottból 3 frt 60 kr.

Havelok-loden, vízmentes

160 cm. széles 2 frt 15 kr., tiszta gyapottból 2 frt 60 kr.

Divatos szövetek

Liveria posztók, kocsis posztók minden színben és árban.

Manchester, lovaglórúha bársony

kocsis-gazdasági-ló-

pokrócok

a legjobb minőségben

szállít

7746

Kastner & Oehler, Grác

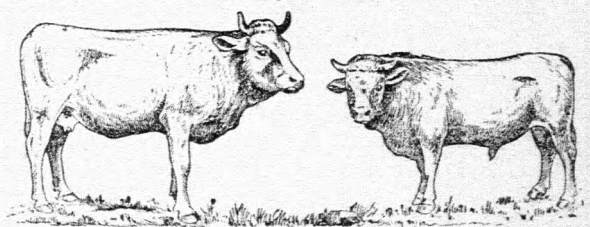
ezég posztóosztálya.

MINTÁK INGYEN és BÉRMENTVE.

Méhészeknek

fontos.

Az első magyar méhészeti üzlet tulajdonosa Kühne Ferencz, Budapesten I. ker., Attila-utca 151. sz. a. ajánlja dusan felszerelt raktárát, a legjobb és legmegfelelőbb kaptárakból, melyek jó anyagból pontosan és lelkiismeretesen készítvék; továbbá mindennemű eszközöket és szerszámokat, melyek a méhészkedéshez kívánatnak a legjobb minőségben és olcsó ár mellett elad. 1899 évre szóló árjegyzékek ingyen és bérmentve lesznek szétküldve, ugymint bármennyű utasítások és tanácsok is kívánatra közöltetnek. 7709

A legjobb

fejő- és tenyészmarhát

(allgau-i) az eredeti oberinthal, Montavoni, Schwájz-i, Pinzgau-i ugy-szintén Sterzing-i fajtából szállít gyorsan a legolcsóbb árak a franco valamennyi állomásra.

Adalbert Kopatschek tenyészállat exportüzlet Innsbruck-Wilten, Müllerstrasse 61.

Megszerez továbbá minden időben fiatal jó járásu és biztosan húzó, vonó- és hízó ökröket és legjobb referenciák állanak rendelkezésre.

RENDSZERES

MALOM-berendezések

és egyes MALOMGÉPEK,

termény-tisztító-művek,

gabonaraktarak (silos) részére.

GRAEPEL HUGÓ

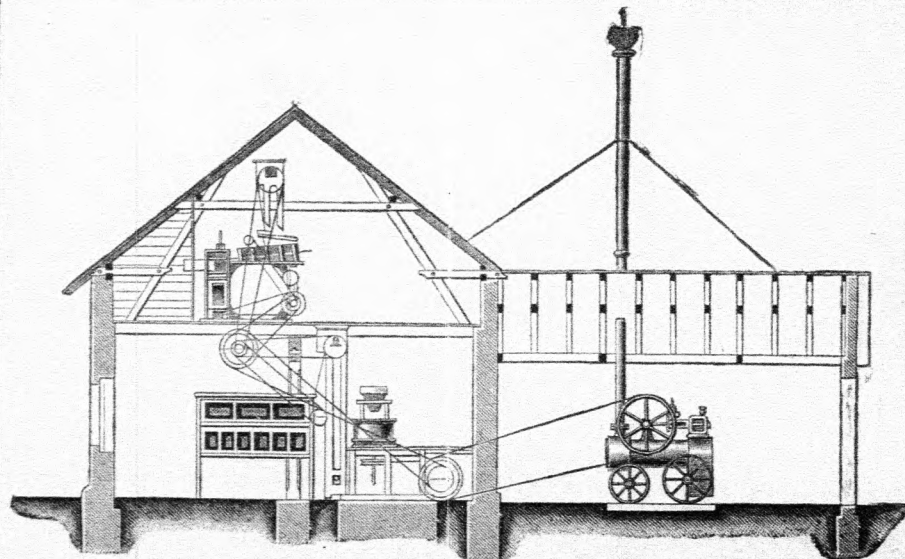
gép- és rostalemezgyár, malomépítész

Marshall, Sons & Co. Lmtd

angolországi gépgyár vezérigynöke

7626

BUDAPESTEN, V. ker., Külső vácsi-ut 46. szám.

Kittüntetve

1897. Kisbér nemzetközi vetőgépversenye első díj: állami arany érem.
 Lévai nemzetközi vetőgépversenye első díj: nagy üzemre arany érem.
 1898. Hódmezővásárhelyi vetőgépversenye első díj: arany érem.
 Marosvásárhelyi vetőgépversenye első díj: arany érem.

WEISER J. C. gazdasági gépgyára

NAGY-KANIZSÁN.

Ajánlja:

Magyarország

legujabb és

legjobb 7583

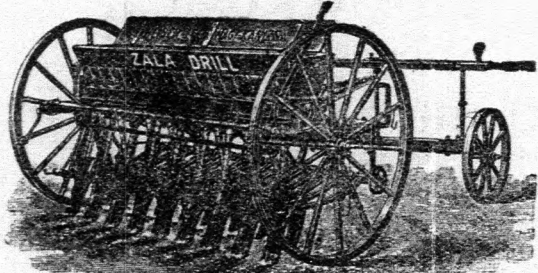
vetőgépét.

szabad, kiváltható kapacsuklyókkal ellátott

ZALA-DRILL

sorvetőgépét, továbbá szab. „Perfecta” olcsó és igen jó, könnyű vetőgépét, legjobb szerkezetű Sack-rendszerű aczélekeit, boronáit, járgányait, szénagyújtóit, rostait és mindenféle gazdasági gépeit.

„Planet jr.” rsz. kézi-toló répakapa és töltőgető, à 10 frt.
 Arjegyek ingyen és bérmentve.

Eladó

még JÁLICS GÉZA szőlős-gyáli (u. p. Gyál) szőlőtelepén

Riparia Portalisra ojtott Olasz rizling

Vitis Solonisra ojtott Olasz rizling

Riparia Portalisra ojtott Chass. croquant

fásajtvány.

Felvilágosítással szolgál az

INTÉZŐSÉG.

7785

Egyesült Budapest fővárosi takarékpénztár

Központi osztály: V. ker., Dorottya-utca 4.
Budai osztály: II. ker., Fő-utca 2. szám.Józsefvárosi osztály: VIII. ker., Kerepesi-ut 9.
Terézvárosi osztály: VI. ker., Andrássy-ut 2.
(Fonclère-palota).

Beízetett alaptőke:

4.500.000 frt névre szóló 15.000 drb 300 frt névért. részvény felosztva.

Tartaléktőkék:

Rendes tartalékalap	5.538.657 frt 71 kr.
Külön	571.237 " 53 "
Rendkívüli "	200.000 " " "
Összesen	6.309.895 " 24 "

Kölesönöket ad telekkönyvezett (fővárosi ingatlanokra és vidéki földbirtokokra) közpénzben és záloglevelekben a becsérték 50 százalékáig.
 A jelzálogkölesön iránti kérvényekhez — melyeknek mintázatai a takarékpénztárnál díjmentesen átvehetők — következő okiratok mellékelendők:

Földbirtokoknál:

- legujabb keletű hitelesített teljes telekkönyvi kivonat;
 - hitelesített kataszteri birtokiv;
 - az adókönyv vagy adóhivatali bizonyítvány a fizetett adóról;
 - esetleg az ármentesítési költségek kimutatása;
 - az épületekre vonatkozó tűzkárbiztosítási kötvény;
 - az u. n. azonnossági bizonyítvány, vagyis községi bizonyítvány az iránt, hogy a kataszteri birtokivben felvett birtok mily hiteljegyzőkönyvben van felvéve.
- Kivánatos, hogy esetleg meglévő bírói becslések, adás-vételi vagy bérzerződések mellékeltsenek.
- Köszpénzkölesönök** rendszerint hat havi kölesönös felmondás a kamatoknak negyedévenként előlegesen leendő fizetésének kikötése mellett adnak. A kamatláb a takarékpénztár és a kölesönkérő közti megállapodás tárgyát képezi.
- A takarékpénztárnak 4 és fél százalékos záloglevelekben adott kölesönei után tőkötörlesztés és kamat fejében 45 éven át évenként 5 és fél százalék fizetendő fél évi előleges részletekben.
- A 4 százalékos záloglevelekben adott kölesönök után tőkötörlesztés és kamat fejében 48 és fél éven át évenként 5 százalék összeg fizetendő fél évi előleges részletekben.
- A záloglevelek kölesönösen megállapított áron vétetnek vissza.
- Az intézeti záloglevelek a tőzsdei napi árfolyamon a takarékpénztár mind a négy osztályának pénztáránál kaphatók.

7756

Száz darab igen jó egyéves

tinó, erdélyi faj

és 60 darab kétéves és 60 darab

hároméves eladó

Bogdánffy Gábornál,

Esztenyben, (Szolnok-Dobokam.)

7761

VIZMENTES PONYVÁK,
REPCZE PONYVÁK,
ZSÁKOK, GÉPOLAJOK,
GÉPKENŐCS,
GÉPSZIJ, GÉPRÉSZEK,
GÉPSZERELVÉNYEK,
KOCSIKENŐCS,

CREOLIN CARBOLINEUM,
jutányos árban, telkiismeretes
kiszolgálás mellett kaphatók

Bárdos és Brachfeld
műszaki áruüzletében

Budapest,
VII., Gyár-utca 23.

Gróf Károlyi Lajos jószágfelügyelősége, Tót-Megyeren.

Lóárverés.

Jótmegyeren mélt. gróf Károlyi Lajos ur méneséből
f. évi április hó 29-én délelőtt 10 órakor
kezdendő árverésen a következő

lovak kerülnek eladásra:

3 db 5 éves félvér hámos kancza
I „ 4 „ telivér kancza
6 „ 4 „ félvér kancza } betanítatlan
II „ 4 „ félvér herélt }

Netherawon, Preferment, Bögöncz angol telivér ménék
ivadékai:

Továbbá:

I db 6 éves pinzgauai hámos kancza
3 „ 5 „ „ „ „ „
I „ 5 „ „ „ „ „
3 „ 4 „ „ „ „ „
2 „ 3 „ „ „ „ „

Vége:

10 db öreg mustra igás kancza
5 „ „ „ „ herélt ló

Előzetes bejelentés esetén a tótmegyeri állomáson
fogatokról gondoskodva lesz.

Jószágfelügyelőség.

7777

Magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjegy főáruda

TELEKI ZSIGMOND Pécsett.

Milyen nyereményeket fizet ki a negyedik
sorsjáték?

A legszerencésebb esetben

1.000,000 koronát

de feltétlenül	Korona	Korona
1 jutalom	à 600,000	600,000
1 nyeremény	400,000	400,000
1 „	200,000	200,000
2 „	100,000	200,000
1 „	90,000	90,000
1 „	80,000	80,000
1 „	70,000	70,000
2 „	60,000	120,000
1 „	40,000	40,000
5 „	30,000	150,000
1 „	25,000	25,000
7 „	20,000	140,000
3 „	15,000	45,000
31 „	10,000	310,000
67 „	5,000	335,000
3 „	3,000	9,000
432 „	2,000	864,000
763 „	1,000	763,000
1238 „	500	619,000
90 „	300	27,000
31700 „	200	6.340,000
3900 „	130	637,000
6850 „	à 100 80 40	433,000
50000 drb. nyeremény és 1 jutalom kor.		13.160,000

Mikor sorolhatnák ki a sorsjegyek?

Az I. oszt. május 18. és 19-én 3000 db, a II. oszt. jun.
14. és 16-án 4000 db, a III. oszt. július 11., 12. és 13-án
5000 db, a IV. oszt. aug. 2. és 3-án 4000 db, az V. oszt.
aug. 23. és 24-én 4000 db, a VI. oszt. szept. 13-tól kezdve
bezárólag október 11-éig 30,000 db, összesen 50,000 darab.

Mibe kerül egy egész osztálysorsjegy?

Az első osztályhoz: 6 frt, a második osztályhoz: 10 frt, a harmadik
osztályhoz: 16 frt, a negyedik osztályhoz: 20 frt, az ötödik osztályhoz:
16 frt és a hatodik osztályhoz: 12 frt, vagy mind a hat osztályra 80 frt.
Ki egy későbbi osztályba lép, köteles az előző osztályokat megfizetni,
azért ajánlatos mindjárt az első osztálynál a sorsjegyet megvenni.

Milyen részletekben adhatnák ki az osztálysorsjegyek?

Egész-, fél-, negyed- és nyolczadokban.

Hogy történik a megrendelés legcélszerűbben?

Postautalvánnyal, melyivel a kívánt részlet értéke mindjárt beküldhető.

Vevőim micsoda előnyben részesülnek?

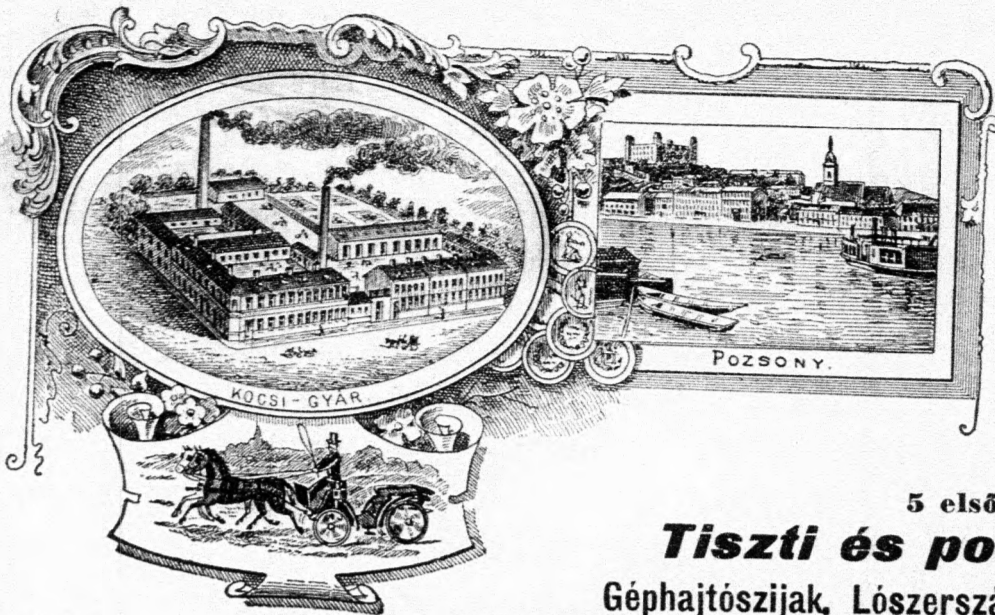
A befizetések postatakarékpénztári befizetési lapjaimmal bérmentve történik. Mindenki
hivatalos játéktérlet és minden húzás után hivatalos nyereménykimutatást kap. Minden
nagyobb nyereményt sürgönyileg tudatok. A hivatalos nyereménykimutatás megjelenése
után a nyereményeket készpénzben azonnal kifizetem. Pontos kiszolgálás a legnagyobb
előzékenységgel.

Főáruudám már számos főnyereményt kifizetett és a
szerencse már sok vevőimnek kedvezett.

Az első osztály húzása május 18. és 19-én történik.

Árak: $\frac{1}{1}$ 6 frt, $\frac{1}{2}$ 3 frt, $\frac{1}{4}$ 1 frt 50 kr., $\frac{1}{8}$ 75 kr.

Megrendelések TELEKI ZSIGMOND főelárusítóhoz Pécsett
czimzendők. 3968

MARSCHALL A.

kocsi-, hajtó-, lovagló- és istállószergyár,
gőzfürésze és fahajlító telepe

Pozsonyban, III., Grössling-utca 16. sz.

Ajánlja:

landauer broom, félfedeles, nyitott vadászocsijait
és hintóit, igen könnyű és elegáns kivitelben és
a legkülönfélébb alakokban.

5 elsőrangú éremmel kitüntetve.

Tiszti és polgári lovagló eszközök!

Géphajtósíjak, Lószerszámok, uri fogatok és gazdasági lovak részére.

Mintaraktár a kereskedelmi muzeum állandó kiállításában Budapesten, Városliget.
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magyar Királyi Szabadalmazott Osztálysorsjáték (IV. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főelárusítóknak elárulás végett kiadattak. — A Magyar Kir. Pénzügyminiszterium által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték Sorsolási Terve.

Negyedik Sorsjáték.

100.000 sorsjegy 50.000 nyeresemény.

Első osztály Betét 12 korona. Huzás: 1899. máj. 18. és 19.		Második osztály Betét 20 korona. Huzás: 1899. június 14. és 15.		Harmadik osztály Betét 32 korona. Huzás: 1899. júl. 11., 12. és 13.		Negyedik osztály Betét 40 korona. Huzás: 1899. augusztus 2. és 3.		Ötödik osztály Betét 32 korona. Huzás: 1899. augusztus 23. és 24.		Hatodik osztály Betét 24 korona. Huzás: 1899. szeptember 13-tól október 11-ig.	
Nyeresemény	Korona	Nyeresemény	Korona	Nyeresemény	Korona	Nyeresemény	Korona	Nyeresemény	Korona	Nyeresemény	Korona
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000	1 à	90000	1 à	100000	Legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben KORONA 1.000,000 (EGY MILLIÓ)	
1 "	20000	1 "	25000	1 "	30000	1 "	30000	1 "	30000	1 jut.	600000
1 "	10000	1 "	10000	1 "	20000	1 "	20000	1 "	20000	1 kor.	400000
1 "	5000	1 "	5000	1 "	15000	1 "	15000	1 "	15000	1 nyer.	200000
3 - 2000	6000	3 - 3000	9000	3 - 10000	30000	3 - 10000	30000	3 - 10000	30000	1 à	100000
5 - 1000	5000	5 - 2000	10000	5 - 5000	25000	5 - 5000	25000	5 - 5000	25000	1 à	60000
8 - 500	4000	8 - 1000	8000	8 - 2000	16000	8 - 2000	16000	8 - 2000	16000	1 à	40000
30 - 300	9000	20 - 500	10000	10 - 1000	10000	10 - 1000	10000	10 - 1000	10000	2 à	30000
50 - 100	5000	60 - 300	18000	70 - 500	35000	70 - 500	35000	70 - 500	35000	3 à	20000
2900 - à 40	116000	3900 - à 80	312000	4900 - à 130	637000	3900 - à 170	663000	3900 - à 200	780000	20 à	10000
3000 nyer. Kor. 240000		4000 nyer. Kor. 47.000		5000 nyer. Kor. 590000		4000 nyer. Kor. 934000		4000 nyer. Kor. 1061000		50 à	5000

Az I. osztály huzása 1899. évi május 18. és 19-én lesz. A huzások a Magyar királyi ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Vigadó termeiben. — Sorsjegyek a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték valamennyi elárusítóinál kaphatók.

Budapest, 1899. évi április hó 16-án.

7790

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Lónyay.

Hazay.

Szab. tejszállító kannák
tölgyfából.

A legolcsóbb, legtartósabb és legkényelmesebb szállításra és tejgazdasági üzemhez.

OSKAR MARTH PFAFFSTÄTTEN bei WIEN.
Prospectusok ingyen és bérmentve.

Vöröstarka tinó
és üsző

legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig hízalni való ökrök eladására és későbbi szerződésre

legolcsóbb árért vállalkoznak
WEILLER és EISNER Kis-Czelli kereskedők.

Eladó szőlővessző.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület „istvántelki immunis“ homoktalaju szőlőjéből a következő európai és amerikai szőlővesszők eladók.

1. Gyökeres európai vesszők.		Mézes fehér... .. 6,000 „ 8 frt
Olasz Rizling 8,000 ezre 16 frt	Szent-Lőrincz 4,000 „ 8 „	Nemes Kadarka 500 „ 8 „
Mézes fehér 1000 „ 16 „	Veltelini piros 6000 „ 8 „	Madelaine angevine 2,000 „ 8 „
Chasselas blanc ... 1000 „ 16 „	Tramini piros 7,000 „ 8 „	Piros Bakar 4,000 „ 8 „
Nagy Burgundi ... 1000 „ 16 „		
2. Sima európai vesszők.		4. Sima amerikai vessző.
Olasz Rizling 29,000 ezre 8 frt	Jaquez 4,000 „ 6 „	
Nagy Burgundi ... 10,000 „ 8 „		

Megrendelések az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatójához
Budapest „Köztelek“ intézendők.
Az elszállítás tavasszal történik a megrendelés sorrendjében. A megrendelésnél a vesszők fele ára előre beküldendő, hátralevő rész utánvétellel szedetik be. Csomagolásért és vasútra szállításért ezrenként 1 frt számítottatik.
Igazgató.

Senki se vásároljon

hajlított fabutort, ugymint: széket, karszéket, hintaszéket, irda támlásszéket, pamlagot, ruhafogast stbit idegen czégetktől, hanem csupán csak a

Butorgyár részvény-társaságnál
Turóc-Szent-Mártonban.

Ezen hazai, a milleniumi nagy éremmel kitüntetett vállalat készíti és nagy választékban raktáron tartja a legkülönbözőbb izletes, czélszerű, szalón-, háló-, étkező- és előszobaberendezést és egyéb kávéházi, vendéglő és kocsma butort.

Készpénz-vásárlásnál előnyös engedményt nyújt. Ismét-eladóknak tisztességes keresetet kiztosít.

Árjegyzék kívánatra ingyen.
Rendelés esetén tessék ezen hirdetésre hivatkozni. 7417/b

A „Miskolczi Hitelintézet“ áru- és terményraktáraiban az ezidei

VII. évi gyapju-vásár

beraktározással egybekötve

1899. évi június hó 11-ik napján tartatik.

Részletes felvilágosítással szivesen szolgál

A „MISKOLCZI HITELINTÉZET“ részvény-társaság igazgatósága.
(Ülányomat nem díjaztatik.) 7806

A szegedi I. mezőgazdasági orsz. kiállítás

katalogusa

részére **hirdetések felvételnek**

a „Köztelek“ kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-ut 25.
és a kiállítás hirdetési irodájában,
Budapest, IV. Váci-utca 9.

AJÁNLÓK:

Arankamentes, államilag ólomzárólt lóherét, luczernát, répamagvakat, fűmagvakat, minden czélra és egyéb vetőmagot a legjutányosabb áron és garantált jó minőségben.

Olasz szaponáriát tiszta vastag gyökerekből őrölve.

Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzfizetés mellett vásárolok: gazdasági és erdei vetőmagvakat, mely czélra mintázott ajánlatot kérek.

Kocsikenőcsöt, Petroleumot,
Zsákokat, ponyvákat, kátrányfestékeket, fedellakat és minden egyéb gazdasági cikket.

GÉPOLAJAT,
u. m. valódi tiszta olívaolajat, elsőrendű savtalanított repceolajat- elsőrendű ásványolajat stb.

Szalonnát
Fertőtlenítő szereket,
u. m. karbolsav, karbolpor, creolin, zöldgálicz stb. rézgálicz karbololeumot, keserűsót csudasót stb.

MŰTRÁGYÁT.
BUDAPESTEN,
V. ker., Akadémia-utca 10. sz.
Telefon.

Sürgőnyczim: „CERES“ Budapest.
Telefon.

Arjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálók.

PAUCKSCH, BUDAPEST, Muzeum-körut 35.
H. Paucksch részvénytársaság főkelepe.

Törzsgyárunk **LANDSBERG a W.**
gépgyár, vasöntöde, gőzkazán-gyár és rézműves-műhely

53 éves fennállása óta
mint legkiválóbb különlegességét
legjobbban jövedelmező

SZESZGYÁRAT

rendezett be a legújabb rendszer szerint.

Kő ülbelül 1700 telepet állítottunk fel 50 év óta.

Szállítjuk továbbá a szükséges berendezéseket szeszszínomítók, keményítőgyárak, tejgazdaságok, malátagyárak és sörözők számára.

Megkereséseket Paucksch, Budapest, Muzeum-körut 35. címre kérjük.
(Gyártelep: Kőbánya.)

A kőbányai Király-Sörfőző,

Dr. Korányi és Dr. Kétly egyetemi tanár urak által gyógyezelokra ajánlott

Goliát-Malátasöre

idegbajokban, vérszegénységben, emésztési zavarokban, gyengeségben stb. kiváló sikerrel használják és egyúttal

legkellemesebb üdítő ital.

Vidékre, kőbányai vasúti állomáshoz szállítva; nagy palaczk: 19 kr., kis palaczk 13 kr. fogyasztási adóval együtt. Vidékre legkisebb szállítmány 30 palaczk.

Betét: nagy ládáért 1 frt 60 kr., kis ládáért 1 frt 20 kr., palaczkért 6 kr., mely azoknak bérmentes visszaadásakor visszaszolgáltatják.

Megrendelhető: a gyári irodában Kőbányán, a városi irodában VII. Kertész-u. 40. és a vidéki raktárosoknál.

Budapesten kapható minden nagyobb fűszerkereskedésben és poharankint a Quisisana automata buffet-kben is.

7792

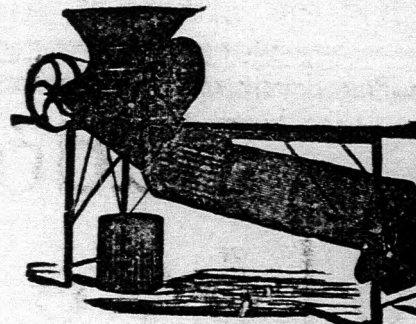
II.

Allatgyógy-dietet. szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. 45 év óta a legtöbb istállóban használják étvegyhiány, rossz emésztés ellen, a tehénet javítása és a tejelő-képesség szaporítása érdekében. 1/3 doboz ára 70 kr., 1/2 doboz 85 kr. Csak a fenti védőjeggyel valódi minőségben kapható az összes gyógyszerárakban és drogeriákban. — Főraktár:

Kwizda Ján. Ferenc,
os. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár tájed. udv. szállító.
KERÜLETI GYÓGYSZERÉSZ, KORNEUBURG BÉCS mellett.

STAHEL és LENNER TRIEURGYÁR, Budapest, V. ker. Katona József-utca 8.

Ajánljuk

trieurjeinket

minden gabona tisztítására.
5 kiló nyerstermény be-
kuldése mellett
speciális

trieur készitünk.

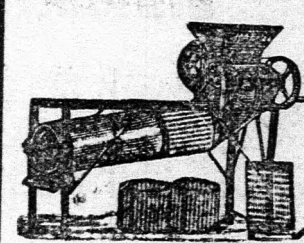
Lekopott trieurköpenyt gyorsan és olcsón ujjal felcserélünk. Kivánatra képes árjegyzékkel szolgálunk bérmentve. Jutalék mellett szolid elárúsítók alkalmazást nyerhetnek.

5953

KONKOLYOZÓK

(trieurök)

minden gabonam osztályozására

Graepel Hugó

gépgyárosnál
Budapest, V., külső váci-ut 46.
Mintegy 10 kgr. gabona-
minta bekuldése esetén
különleges trieur készit-
tetik. 6442

Malom berendezési

osztályomat a t. cz. nagy közönség szives figyelmébe ajánlom.
Árjegység ingyen és bérmentve.

Repcze

behordásához ajánlanak
védjegyzett

Kévekötő-t

kötélárut és ponyvát

Pollák Sámuel és Grüner

Szeged.

Szabadalm. „Prágai” szivattyu

trágyalé, ár-
nyékszék-
hez stb. fec-
kendőszerke-
zettel,

őnzott, kovacsolt vascsövek-
ből, egy percz alatt (egy ember)
400—500 liter csont, rongy
főleg tömör trágyát minden
nehézség nélkül szűr át a sziv-
vattyu. Nem fagy be. Könnyen
szállítható, (4 méter magas-
ságnál 45 kgrm.) Ezen sziv-
vattyut 14 napi próbaidőre
szállít a feltaláló és gyáros

RUD. DOLEZAL,
7851 Prag-Lieben.

Lapunk kiadóhivatalá-

ban megrendelhető:

A sertés javítása

és hizlalása

gazdak és hizlalók használatára.

Irta **K. Ruffy Pál.**
Ára portómentes küldéssel
1 forint 10 krajczár.

Fás, gyökeres szőlőajtványok leszállított áron

kaphatók még

VIMMER IMRÉNÉL, ESZTERGOMBAN.

Borfajok ezre 120 forint, száza 13 forint, csemege-fajok ezre 140 forint,
száza 15 forint. Kapható európai és amerikai sima és gyökeres vessző is.
Postafordultával tudakozódásra válaszolunk, vagy kívánatra árjegyzéket
küldünk.

7722

Gál Ignác és Társa

férfi-szabók

BUDAPEST, VI., Váci-körut 21.,

Ó-utca sarok (Ipar udvar.)

A Bazilikához.

Legújabb ruhabérlet

10 frt havi részlet vagy 30 frt negyedévenként.

I téli kabát, I felöltő, I téli öltöny, I őszi öltöny, I nyári öltöny, I tavaszi öltöny,

I téli nadrág, I színes mellény, minden a legfinomabb szövetből.

A szövetek tetszés szerint választhatók. A bérlet 2 évi tartamra szól és bármikor felbontható. Szövetek méterenként is árusítatnak legolcsóbb árák mellett. Kivánatra mintákat ingyen és bérmentve. Szolid kiszolgálás.

Hirdetési ár 15 másig 30 kr., ezen felül minden más 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Címek közzétételénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak megvásárolható és a munkálatokhoz szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Az állások betöltésére vonatkozó egy nagy, mint kis-hirdetéseket lapunkban ezennel csakis a címzettével fogjuk közölni, hogy ezáltal elvegyük az esetleges visszaéléseknek és a költésnek levelezésnek.

Együttal félreértések kiküldetése végett tudatjuk t. olvasóinknak, hogy kiadóhivatalunk állás közvetítésével nem foglalkozik az üresedésben levő állásokat sem tartjuk nyilván, csakis a beakadott hirdetéseket közöljük lapunkban a megfelelő hirdetési díj előtérbe beküldése mellett.

A kiadóhivatal.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.
Magtáros
tehereszelelőjáró, erdőügyi szülöttség, előtérbe tud, 23-27 éves, jó írással, egészséges testalkatú, április 24-ik-re való belépésre felvételtük gróf Teleki Arvéd ur drassói uradalmába u. p. Konceza Ugyanoda küldendő pályázati kérvények irrt és vissza nem adandó bizonyítvány-másolatát. 7715

Irtnoki
állás betöltendő báró Schosberger Zsigmond ur felsőrégi uradalmában. Pályázók, kérvényeket akadémia vagy felsőbb gazdasági tanintézet végzetek, kérvényeket, bizonyítványokkal és arcképpel elátva a felsőrégi uradalmi tisztartószághoz (Posta: Felsőrégi, Tolna megye) f. évi április hó 30-ig terjeszték be. Uradalmi tisztartószághoz. 7741

Alulírott
uradalmomban betöltendő egy gazdasági irtnoki állás. Előnyben részesül azon gazdasági tanintézetet végzett fiatal ember, ki több évi gyakorlatra hívatkozhat. Bizonyítványok másolatával felszerelt pályázati kérvények irrtatva a Fővárosi "Hírszerző" címűre küldendők Baranya-Szent-Lőrinczre. 7757

Főméltóságú
herceg Eszterházy-féle földsziget búruradalmánál fő ügyvéd június hó 1-ére egy fiatal keresztény vallású, törekvő és megbízható, intelligens irtnok keresetű, ki valamely gazdasági tanintézetet s szeszgyári tanfolyamot jó sikerrel végzett. A magyar nyelv bírásán kivül a német nyelv legalább szóbeli bírása, szeszgyári, állomány-szítés, bizalmas és irrodalmi jártasság kívánatos. Évi fizetés 300 frt élelmezés, lakás és tüstés. Bizonyítvány és ke esztelvélmások, melyek vissza nem küldetnek, a Fővárosi búruradalom intézőségéhez, u. p. Csorna, Sopronm. küldendők. 7754

Keresztény
kulesár és magtáros. Nőtlen 30-40 év között, jó írás, számvitelű, becsületes, józan, erélyes. Azonnal alkalmaztatik Bozonádi gazdaságban Heves megye Bocznád, posta helyében, csak bizonyítvány másolatok fogadtatnak el. G. sz. ny. K. mán Budapest, József-körút 63. sz. 7768

Cseklési
gazdaságban július 1-én a segédügyi állás üresedésbe jön. Pályázhatnak gazd. tanintézetet jó sikerrel végzett, magyar, lehetőleg két nyelvben jártas, 2-3 évi gyakorlatlalt bíró gazdászok. Javadalmazás évi 600 frt, lakás, tüstés és világítás. Saját kezűleg irrt folyamodványok, bizonyítvány-másolatokkal az urad. intézőség címűre Cseklés, Pozsonymegye küldendők. 7804

Gépész kovács
éves alkalmazást nyer Fuchs és Sternéi, Újfalun pr. Felsőgyháza. 7776

A zichy-ujfalusi
segédügyi állás már betöltetett. 7803

Erdész.
ki oklevéllel bír és államvizsgát tett, erdőberendezés, üzemszert vezetés és szarvas vadászati gyakorlati jártasságát bebizonyítani tudja; eddigi szolgálataitól és megbízhatóságától jó bizonyítványokkal rendelkezik, keresetű. Csak is másolatban okmányokkal felszerelt folyamodványok gróf Andrássy Aladár központi hivatalába: Budapest, VI. Kemény-utca 24. címzendők. 7796

ÁLLÁST KERESŐK.
Kezelőbiztosít.
ispáni állást keres 30 éves gazdatiszt, ki 11 évi gyakorlatlalt bír, s öt éve 2000 holdas gazdaságot kezel; jártas a mezőgazdaság minden ágában, dohány, cukorrépa termesztésben, állattenyésztés, bizalmas és techn. szertben. Állást sik vidékén óráit nyomatékosan az egyezőség után állást foglalhat. Cím a kiadóhivatalban. 7766

Okleveles
gazdatiszt, ki beszéli magyarul, németül és tótul, állást keres május hó 1-ére, 8 évi gyakorlatlalt és jó bizonyítványokkal rendelkezik; jelenleg egy birtokot kezel, mely birtok létele most jár le, ezvelel egy 1800-2000 frtos állás elnyerése után 500-600 frt díjazásban részesülnek. Cím a kiadóhivatalban. 7793

Szentimrei
földműves iskolát végzett fiatal 23 éves ember szerény igényekkel, mellet segédbiztosít., vagy kulesári állás keres május 1-ére, katonakötelezettségének már eleget tett, 2 évi gyakorlatlalt és a szeszgyári mizálásban is jártas, bír. Cím a kiadóhivatalban. 7774

Házvezetőnői
állást keres egy intelligens öz. nő szerény feltételek mellett. Szíves megkeresések „Sz. Gy.” jelleg alatt keretnek. 7774

Azonnali
alkalmazást keres egy tehetséges gazdatiszt 20 évi gyakorlatlalt, legutóbb, mint főtiszt volt alkalmazva, 37 éves nő, elvállal a gazdaság bármely szakába vágó állást. Cím a kiadóba. 7772

Elméleti
és gyakorlati képzettséggel bíró gazdatiszt, ki nagyobb intenzív uradalmomban mint intező gazdatiszt működött, a marhatenyésztésben, bizalmasan, tejkezelésben és reparatelmében jártas, nagyobb terjedelmű birtokon önálló tiszti állást keres. Ajánlatok „P. R. 37.” jelleg alatt Sikray hirdetési irrtájába Budapest, Váci-körút 33. intézendők. 7795

Állást
keres 14 évi gyakorlatlalt bíró gazdatiszt, ki a szőlő- és borkezelést is érti, jelenleg is mint önálló gazdatiszt működik. Óvodáképes, 33 éves, jóm. kath., nő. Szíves megkeresések „Hírszerző” címűre a kiadóhivatalba keretnek. 7797

Gépész-kovácsi
állást keres esetleg a cséplésre okl. gépész, ki több jó bizonyítványval rendelkezik, ért a gépjáratáshoz is és a nagyobb cséplészetekhez. Cím a kiadóhivatalban. 7801

Okleveles
szőlész alkalmazást keres, ki különleg végzet a füzéri állás vezetésére képezte 3 éves cursust, mezőgazdaságban is jártas. Cím „A. T. J.” poste restante Forró-Enes. 7802

ÁLLATOK.
Eladó
egy teljesen behajtott négyes fogat gróf Szapáry Fülöp ur O méltóságá abonyi birtokán. A lovak 7-8 évesek, herélték, szintük pei. Bővebb felvilágosítást ad Glatz Béla jószágfelügyelő Nagy-Abony. 7793

60 drb
erdélyi rugott borjú jutányos áron eladó Birtó István birtokosnál, Monostorszezen, u. p. Deés, Erdély. 7093

Elegáns
ponny fogat
teljesen felszerelve olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban. 7782

Eladó
tehereszet. 60 darab tehén, melyek közül 40 darab bonyhádi, 20 darab államilag importált pinsgrau faj és 2 darab telivér simmenthal bíka tenyésztésváltás folytán részben vagy egészen eladó. Tehének részben hasasak, részben borjasok. Cím a kiadóhivatalban. 7783

Eladó borjúk.
150 drb egy éves fehérszűke, ökröborjú (línó) szp. tiszt. elsőrendű erdélyi anyag, r s s z beu vagy egészen méltányos áron eladó. Értekezhetni szóban vagy írásban a nagy-iklodi telekshivatalnál, Nagy-iklodon (Szolnok-Dobókamengye) posta-távirtda és vasútdállomás. 7784

Baranya- és Tolna vidéki 1-2-3 éves vöröstarka tinók és üszök
beállítás és jármos ökrök egy tehének eladására és későbbi szerződésre vállalkozik Spiegel Ármin dombovári kereskedő. Lakás: Kaposvár, a hova a levelek címzendők. 7102

Fejős tehének.
Frissen ellett borjas és hasas bonyhádi vöröstarka tehének mindig kaphatók Bauer Mór és Kráihing Konrad cégnél. Cím Mekenyes, u. p. Lengyel, Tolna vármegye nyári zlatásban, cukorpa termelés, tehén-és szert, szóval a gazdaság minden ágában. Cím „Közérkepes” jelleg alatt a kiadóhivatalban. 7686

Tisztavérű
Yorkshire kan és koca malacokra előjegyzéseket elfogad: Számtartó hivatal Balaton-Sziggyörgy. 7737

Vészen átment tenyész kanok és koczák eladók.
Kornstein testvérek többszörösen kifüentett tenyésztevekben Pa-Pata (N-Szalonta).

VEGYESÉK.
Eladó
gazdag Nyitraföldben három kisebb-nagyobb birtok olcsó áron kevés pénzért. Cím a kiadóhivatalban. 7770

Nyári legelő
Jakabszállás pusztán, mely Felsőgyháza és Szabadszállás között fekszik, 500 drb szarvasmarhát nyári legeltetésre elvállal a tulajdonos, Szabó Fany urak Kis-Kun-Felsőgyháza, ki az érdeklődőknek felvilágosítással szolgál. 7707

Elegfinomabb fűmagvak,
államilag ölmézárólt here-, takarmányrépa- és egyéb gazdasági magvak, továbbá a világhírű erfurti kerti magvak a legelőnyö-szebben beszerezhetők

Radwaner és Rónai
BUDAPEST,
V., Fűrdő-utca 4. sz.
J.C. Schmidt
német cs. és kir. udv. száll.
erfurti magtermelő magyarországi fő-raktárában.
Telefonsz. 34-90.

Keresek
egy teljesen új, 6 lővejtű, legújabb szerkezetű Clayton és Shuttleworth-féle, kazalozóval ellátott csőpipa részére rész-és teljes Budapest-kassai vasutvonlat mentén. — A gép egész július hónapban át rendelkezésre állana a gazdaság-nyak. Cím a kiadóhivatalban. 7785

Kitűnő
minőségű spárga mindennap frissen vágva május elejétől június végéig 50 kr. kiló, a, ugyazint magastörzsi szép fajú róza 40 kr-ért kapható Deméten, Semsey kertészet, Sárosmegye. 7805

Az aratásra
és szálás takarmány adagolására a

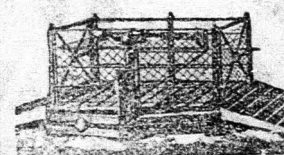
sok évi tartósságukat tekintve olcsóbbak a számkötőteleknél. Ugyanazt mindennemű Gazdasági kötélláruk jótállás al, hogy az első minőség, hosszszálú bácskai kenderből készült, legjutányosabban beszerezhetők. Tessék árlapot kérni!

Biehn Janos
aszfalt- és kátrány termékek vegyi gyárai

Budapest, Kispest és Mezőtelep. központi irodája Budapest IX., Ferencz-körút 46.

Ajánl:
Magyar aszfalt-bitumenből készült
Valódi aszfalt-fedélmezeket, Biéhnolt, Carbolinemat.
Vállal:
Fedéllemez-befödéseket, Facement-befödéseket, Mindennemű aszfaltozásokat.
Nedves falak gyökere száraztatását aszfalttal Arjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve.

Százezer
darab 105 centiméter hosszú téglya szőlőkaró 20 forint rt lengyelitől, 22 forintért boglári állomáshoz szállítva és 1000 drb különböző erős téglya kerítés oszlop eladó. Megrendelések Steinitz Adolf urhoz, Kaposvárra intézendők. 7798

Schember C. és Fiai
cs. és kir. udvari hímérleg és gépgyár,
Budapest, Andrássy-ut 15.

Ajánljuk általánosan ismert, szabadalmazott hím- és marhamérlegeket, valamint gazdasági és ipari célokra szolgáló tizedes és százados raktári mérlegeket. Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Olajpogácsát
ajánlanak repeze, napraforgó és tökmagból, ugyazint legfinomabb vetőburgonyát, sárga vagy rózsaszínű, kis mennyiségben és vagononként megvásárolható és fű terménykereskedők, Budapest, VII. Rottenbiller-utca 4/b. 7549

Gazdasági kisbiblia.
A mai szőlőművelés, borászat, növénytermelés, állattenyésztés, tejkezelés, gyümölcs- és konyhakertészet és stb. 7049

gyakorlati kézikönyve.
Irtá: Kecskeméthy Géza, kir. borászati felügyelő. — 1898. Kapható a szerzőnél **Egerben, Hevesmegye.** Ára ajánlott bérmentes küldéssel: 1 frt 15 kr.

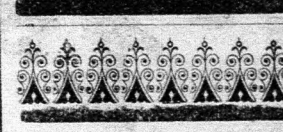
Szabadalmazottan impregnált sohasem rothadó vizhatlan **takaró.**

PONYVÁK
és mindennemű **Terményzsák**
a legolcsóbb gyári áron kaphatók
FISCHER J.
ponnya- és szákgyárban Budapest, Nagykorona-u. 13.
Minták kívánatra szívesen küldetnek.

A gyógy- és műszaki élő növények, palánták jobb minőségben kaphatók Agnelli József plebánusnál Csár via: Sasvár Nyírármegye. Gyógy- és műszaki növények termelője. Az utasítást a természetéhez kívánatra küldeni fogom. Itt kapható Magyar kincsbungonya eredeti magja. 7764

Minden fajta erdei csemeték
erdők és sövények alapításához szép és olcsó: fenyő, erde ifenyő, fekete fenyő, szomorú fenyő, Douglas fenyő, égerfa, javor, bükk, fehér juhar, szilfa, nyírfa, tölgy, akácfa és bodzafa csemetéket ajánl
Gutserverswaltung Borowna, posta Bochnia, Galiczia. Arjegyzék kívánatra ingyen. Levelezés német nyelven.

Hansen Chr.-fő
kitűnő 7245
sajtojtó
ojtó por, ojtó táblák, vajfestékek, sajtfestékek, savfestékek általánosan kaphatók
PICH BERTÁ-nál
Kön. Weinberg, Prága mellett, Karlsstrasse 8. Böhmen.

Korán érő magvak

későn is vethetők
Duppai bötermő zab,
Aczélos tavaszbuza,
Törpe fehér bokorbab,
SZÉKELYTENGERI

Alcsuthi piros apró tengeri,
valamennyi különösen korán érő termény.
Prairie királyné tengeri

szeptemberben érik,
Mindezek 50 kilón felüli mennyiségben nagyban is kaphatók

Gróf Teleki Arvéd ur drassói uradalmában

u. p. Konceza.
A telivér magyar tenyész bikákból

már csak a 3 legkiválóbb 2 1/2 éves korban 600 kiló súlyon és 150 cm magasságon felüli példány van készletben.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

és

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 92—50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasútállomással szemben.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

Az 1897. július hó 7. és 8-án Mezőhegyesen rendezett nemzetközi aratógépversenyen

elismerő-oklevéllel kitüntetve.

Eredeti amerikai

„JONES” láncz-fűkaszalógépek felhajtható késsruddal.

„JONES” könnyű aratógépek

„PLANO” kévekötő-aratógépek elzárt kerékművel.

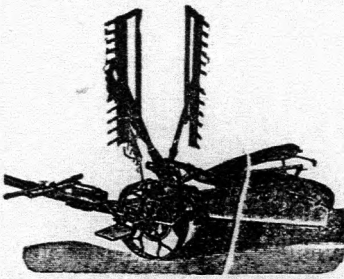
Amerikai és saját gyártmányu

szénagyűjtők

különféle szerkezet és nagyságban.

Referenciák üzemből levő gépekről bárkinek rendelkezésére állanak.

Szállítja tejes kezeség és olcsó árak mellett

LAKOS NÁNDOR

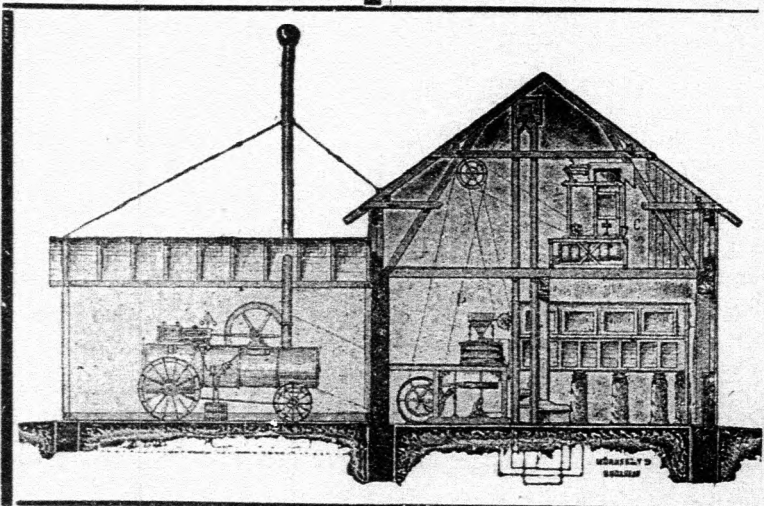
BUDAPEST, VIII. ker., Külső Kerepesi-ut I. szám. a központi pályaudvar mellett.

Kimerítő árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szegedi Zsákok

Gyapjuszákokat, gabonaszákokat és ponyvákat az elismert legjobb minőségben szállít a magyar vitorlavászon- és szávolygyár.

Salzmann és Társa. Központi megrendelő iroda: Budapest, V., Nádor. utca 20.

MALOM-

berendezéseket teljesen, úgy egyes malomgépeket, valamint

gépöntvényeket

gazdasági gépműhelyek részére gyárt és szállít:

Wörner J. és Társa

malomépítő
gépgyára és
vasöntődéje

Budapest, Külső váci-ut 54—56. sz.

Nincs többé PERONOSPÓRA.

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Kolozsvárt kapható BURGER FRIGYES gyógyárú kereskedésében.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.

Egyedül kapható: LÁSZLÓ JÓZSEF gyógyszerésznél és vegyészeti laboratóriumában Maros-Ujvárt, Erdély.